

U M O W A

**pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką o ubezpieczeniu społecznem, podpisana w Berlinie
dnia 11 czerwca 1931 r.**

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
M Y, I G N A C Y M O Ś C I C K I,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia jedenastego czerwca tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego roku podpisana została w Berlinie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Rzeszy Niemieckiej umowa o ubezpieczeniu społecznem wraz z protokołem końcowym, o następującem brzmieniu dosłownem:

U M O W A

między Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką o ubezpieczeniu społecznym.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

i

RZESZA NIEMIECKA

doszły do zgodnego porozumienia, aby w drodze umowy uregulować wzajemne stosunki w dziedzinie ubezpieczenia społecznego. W tym celu zamianowali Swymi Pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Pana D-ra Witolda PRĄDZYŃSKIEGO, Radcę Zwyczajnego Rady Prawniczej i Członka Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej,

Pana Izydora WYSŁOUCHA, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej,

Prezydent Rzeszy Niemieckiej

Pana Dr. Adolf SIEDLER, Tajnego Radcę Legacyjnego w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych,

Pana Dr. Johannes KROHN, Radcę Ministerjalnego i Kierownika Oddziału w Ministerstwie Pracy Rzeszy.

Pełnomocnicy po wzajemnem zbadaniu swych pełnomocnictw, które uznali za sporządzone w dobrej i należytej formie, postanowili zgodnie co następuje:

A. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Artykuł 1.

(1) Umowa niniejsza ma zastosowanie do następujących działów polskiego i niemieckiego ubezpieczenia społecznego:

1. ubezpieczenia na wypadek choroby,
2. ubezpieczenia od wypadków,
3. ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa,
4. ubezpieczenia pracowników umysłowych (ubezpieczenia funkcjonariuszów prywatnych),
5. ubezpieczenia brackiego (górników).

(2) Za ubezpieczenie rentowe w rozumieniu niniejszej umowy uważa się ubezpieczenie od wypadków, ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa, ubezpieczenie pracowników umysłowych oraz brackie ubezpieczenie pensyjne.

Artykuł 2.

(1) Przy wykonywaniu działów ubezpieczeń społecznych, wymienionych w artykule 1, mają zastosowanie w zasadzie postanowienia prawne tego Państwa, na którego obszarze ma miejsce zatrudnienie, miarodajne dla ubezpieczenia. Od powyższej zasady przyjęte zostały następujące wyjątki:

- a) O ile pracobiorcy zostali wysłani przez przedsiębiorstwo (pracodawcę), które ma swą siedzibę (miejsce zamieszkania) w jednym Państwie, do wykonywania przejściowego zatrudnienia na obszarze Państwa drugiego, to na przeciąg jednego roku mają

V E R T R A G

zwischen dem Deutschen Reich und der Republik Polen über Sozialversicherung.

DAS DEUTSCHE REICH

und

DIE REPUBLIK POLEN

sind übereingekommen, die wechselseitigen Beziehungen auf dem Gebiete der Sozialversicherung vertraglich zu regeln. Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

Der deutsche Reichspräsident

Herrn Dr. Adolf SIEDLER, Vortragenden Legationsrat im Auswärtigen Amt,

Herrn Dr. Johannes KROHN, Ministerialrat und Abteilungsdirigent im Reichsarbeitsministerium,

Der Präsident der Republik Polen

Herrn Dr. Witold PRĄDZYŃSKI, Ordentlichen Rat des Rechtsrats und Mitglied der Kodifikationskommission der Republik Polen,

Herrn Izydor WYSŁOUCH, Abteilungschef im Ministerium für Arbeit und Soziale Fürsorge.

Die Bevollmächtigten haben nach Prüfung ihrer Vollmachten, die sie in guter und gehöriger Form befunden haben, nachstehendes vereinbart:

A. ALLGEMEINE BESTIMMUNGEN.

Artikel 1.

(1) Der Vertrag bezieht sich auf folgende Zweige der deutschen und polnischen Sozialversicherung:

1. die Krankenversicherung,
2. die Unfallversicherung,
3. die Invalidenversicherung,
4. die Angestelltenversicherung,

5. die knappschaftliche Versicherung.

(2) Als Rentenversicherung im Sinne dieses Vertrags gelten die Unfallversicherung, die Invalidenversicherung, die Angestelltenversicherung und die knappschaftliche Pensionsversicherung.

Artikel 2.

(1) Bei der Durchführung der in Artikel 1 bezeichneten Zweige der Sozialversicherung finden grundsätzlich die Rechtsvorschriften des Staates Anwendung, in dessen Gebiete die für die Versicherung massgebende Beschäftigung ausgeübt wird. Von dieser Regel gelten folgende Ausnahmen:

- a) Werden Arbeitnehmer von einem Betriebe (Arbeitgeber), der in dem einen Staate seinen Sitz (Wohnsitz) hat, zu einer vorübergehenden Beschäftigung in das andere Staatsgebiet entsandt, so finden für die Dauer eines Jahres die Rechtsvorschriften des Staates An-

do nich zastosowanie przepisy prawne tego Państwa, w którym znajduje się siedziba wysyłającego przedsiębiorstwa (miejsce zamieszkania pracodawcy). Przepisy prawne tego Państwa mają zastosowanie również do zatrudnienia, które z natury swej wymaga powtarzającego się, nieprzekraczającego jednak w każdym poszczególnym wypadku jednego roku, pobytu w Państwie drugim.

b) W przedsiębiorstwach rolnych i leśnych, mających siedzibę na obszarze jednego Państwa a przekraczających granice Państwa drugiego, stosują się przepisy prawne tego Państwa, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstwa, również do ubezpieczenia osób, które są zatrudnione w części przedsiębiorstwa, położonej w Państwie drugim.

c) Przy ubezpieczeniu pracobiorców:

1. w publicznych przedsiębiorstwach komunikacyjnych jednego Państwa, o ile są zatrudnieni na obszarze Państwa drugiego bądź przejściowo bądź też stale na torach łącznikowych lub na dworcach granicznych,
2. w przedsiębiorstwach Rzeczypospolitej Polskiej, polskich gmin i związków gmin jak również w przedsiębiorstwach Rzeszy Niemieckiej, niemieckich krajów, gmin i związków gmin, o ile są zatrudnieni na obszarze Państwa drugiego,

mają zastosowanie przepisy prawne tego z obydwóch Państw, gdzie znajduje się siedziba władzy przedsiębiorstwa, której pracobiorcy ci podlegają pod względem personalnym. Dla niemieckiego Towarzystwa Kolei Rzeszy, Polskich Kolei Państwowych i dla administracji pocztowej obydwóch Państw miarodajną jest siedziba wyższej władzy administracyjnej.

Za przedsiębiorstwo w rozumieniu postanowień pod a) i c) uważa się również oddział filjalny lub inny stały zakład pracy, utworzony w jednym Państwie przez przedsiębiorstwo, mające swą siedzibę w Państwie drugim.

d) Przy ubezpieczeniu pracowników, zatrudnionych w dyplomatycznych i zawodowo-konsularnych przedstawicielstwach i na innych urzędowych placówkach (urzędy celne, paszportowe i t. d.) jednego Państwa, mających swoją siedzibę w Państwie drugim, stosuje się przepisy prawne Państwa wysyłającego, o ile pracownicy ci są jego obywatelami. To samo stosuje się do pracowników, zatrudnionych przez kierowników, członków lub innych urzędników wymienionych placówek, o ile pracownicy ci posiadają obywatelstwo Państwa wysyłającego. Jednakże do ubezpieczenia na wypadek choroby mają zastosowanie przepisy prawne Państwa przyjmującego, jeżeli pracodawca zażąda tego bądź dla wszystkich

wendung, in dem der Sitz des entsendenden Betriebes (Wohnsitz des Arbeitgebers) gelegen ist. Die Rechtsvorschriften dieses Staates gelten auch für eine Beschäftigung, die ihrer Natur nach einen wiederholten, in jedem einzelnen Fall ein Jahr nicht übersteigenden Aufenthalt im anderen Staatsgebiet erfordert.

b) Bei übergreifenden land- und forstwirtschaftlichen Betrieben, die ihren Sitz im Gebiet eines der beiden Staaten haben, finden auf die Versicherung der Personen, die in dem im anderen Staate gelegenen Betriebsteil tätig sind, die Rechtsvorschriften des Staates Anwendung, in dem der Sitz des Betriebes gelegen ist.

c) Auf die Versicherung der Arbeitnehmer

1. der in dem einen Staate bestehenden öffentlichen Verkehrsunternehmungen, die — sei es vorübergehend, sei es auf Anschlussstrecken oder in Grenzbahnhöfen dauernd — im Gebiete des anderen Staates beschäftigt sind,
2. von Betrieben des Deutschen Reichs, der deutschen Länder, Gemeinden und Gemeindeverbände und von Betrieben der Republik Polen, der polnischen Gemeinden und Gemeindeverbände, die im Gebiete des anderen Staates beschäftigt sind,

finden die Rechtsvorschriften desjenigen der beiden Staaten Anwendung, in dem die Stelle des Betriebes ihren Sitz hat, der solche Arbeitnehmer in ihren Personalangelegenheiten unterstehen. Bei der Deutschen Reichsbahn - Gesellschaft, der Polnischen Staatseisenbahn und den beiderseitigen Postverwaltungen ist der Sitz der höheren Verwaltungsstelle massgebend.

Als Betrieb im Sinne der Bestimmungen unter a) und c) gilt auch eine Zweigniederlassung oder sonstige ständige Einrichtung, die ein Betrieb, der seinen Sitz in dem einen Staat hat, in dem anderen Staate begründet.

d) Auf die Versicherung der Bediensteten der beiderseitigen diplomatischen und berufskonsularischen Vertretungen und der sonstigen amtlichen Stellen (Zollämter, Passstellen usw.) des einen Staates, die in dem anderen Staat ihren Sitz haben, finden die Rechtsvorschriften des entsendenden Staates Anwendung, wenn die Bediensteten diesem Staat angehören. Das gleiche gilt für die Versicherung von Bediensteten der Leiter oder Mitglieder und der sonstigen Beamten der genannten Stellen, wenn die Bediensteten dem entsendenden Staat angehören. In der Krankenversicherung gelten jedoch die Rechtsvorschriften des Empfangsstaates, wenn der Arbeitgeber dies für alle seine oben genannten Bediensteten oder für Gruppen

wyżej wymienionych pracowników u niego zatrudnionych, bądź też dla pewnych ich kategorii. Członkostwo w kasie chorych powyższych pracowników rozpoczyna się z chwilą wpływu odnośnego wniosku do kasy chorych. Przynależność do ubezpieczenia na wypadek choroby nie stwarza w tych wypadkach obowiązku ubezpieczenia na wypadek bezrobocia.

(2) Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw mogą za wzajemnym porozumieniem odstąpić w stosunku do poszczególnych wypadków lub kategorii wypadków od zasad przewidzianych w ust. 1.

(3) Jeżeli na podstawie ust. 1 i 2 dla przedsiębiorstwa, które ma swą siedzibę w jednym Państwie, miarodajne jest dla zatrudnienia, wykonywanego w Państwie drugim, prawo tegoż Państwa, to zatrudnienie takie w rozumieniu tego prawa uważa się za równoznaczne z przedsiębiorstwem.

(4) Zastosowanie w myśl ust. 1 lub 2 przepisów prawnych jednego Państwa sprawia również, że do wykonywania ubezpieczenia społecznego stają się właściwe instytucje, władze i sądy ubezpieczenia społecznego tegoż Państwa.

Artykuł 3.

(1) Jeżeli pomiędzy instytucjami, władzami lub sądami ubezpieczenia społecznego obydwóch Państw powstanie spór, czy w poszczególnym wypadku należy zastosować prawo jednego czy drugiego Państwa, to w tym wypadku, zanim nie zapadnie decyzja w myśl artykułu 47, udzielana będzie stosowna tymczasowa opieka.

(2) Do udzielania powyższej opieki powołane są w następującej kolejności:

- a) instytucja ubezpieczeniowa, w której faktycznie powstał stosunek ubezpieczeniowy,
- b) instytucja ubezpieczeniowa, do której najpierw zgłoszone zostało roszczenie ze spornego stosunku pracy.

Instytucja ubezpieczenia rentowego może wykonanie ciężającej na niej opieki powierzyć kasie chorych.

(3) W wypadku odmowy udzielenia tymczasowej opieki lub udzielenia jej w nienależnym rozmiarze władza nadzorcza w razie zażalenia poleci instytucji ubezpieczeniowej udzielenie tymczasowej opieki i wyznaczy rozmiar świadczeń; w razie sporu co do wykonania opieki pomiędzy kasą chorych a instytucją ubezpieczenia rentowego rozstrzyga władza nadzorcza instytucji ubezpieczenia rentowego. Władze nadzorcze mogą tylko o tyle polecić instytucjom ubezpieczeniowym udzielenie tymczasowej opieki, o ile zostanie stwierdzone, że zgłoszone roszczenie byłoby uzasadnione na podstawie ustawodawstwa obydwóch Państw.

(4) Instytucja ubezpieczeniowa, uznana ostatecznie za właściwą, obowiązana jest zwrócić tej instytucji ubezpieczeniowej, która udzieliła tymczasowej opieki, poniesione na ten cel wydatki, najwyżej do wysokości kwoty, której ma ostatecznie udzielić właściwa instytucja ubezpieczeniowa. Instytucja ubez-

von ihnen beantragt; die Mitgliedschaft dieser Bediensteten bei der Krankenkasse beginnt mit dem Zeitpunkt, in dem der Krankenkasse der Antrag zugeht. Die Zugehörigkeit zur Krankenversicherung begründet in diesen Fällen keine Pflicht zur Arbeitslosenversicherung.

(2) Von der in Abs. 1 vorgesehenen Regelung können die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten im beiderseitigen Einvernehmen für den Einzelfall oder für eine Gruppe von Fällen abgehen.

(3) Ist nach Abs. 1 oder 2 bei einem Betriebe, der seinen Sitz in dem einen Staat hat, das Recht des anderen Staates für eine Beschäftigung in diesem Staate massgebend, so ist die Beschäftigung im Sinne dieses Rechts einem Betriebe gleichzuachten.

(4) Die Anwendung der Rechtsvorschriften des einen Staates gemäss Abs. 1 oder 2 hat auch zur Folge, dass die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung dieses Staates für die Durchführung der Sozialversicherung zuständig sind.

Artikel 3.

(1) Wenn zwischen Trägern, Behörden oder Gerichten der Sozialversicherung beider Staaten im Einzelfalle die Frage streitig wird, ob das Recht des einen oder des anderen Staates anzuwenden ist, so wird, bis die Entscheidung gemäss Artikel 47 getroffen ist, eine angemessene vorläufige Fürsorge gewährt.

(2) Zur Gewährung der Fürsorge sind der Reihe nach berufen:

- a) der Versicherungsträger, bei dem die Versicherung tatsächlich begründet wurde,
- b) der Versicherungsträger, bei dem ein Anspruch aus dem streitigen Beschäftigungsverhältnisse zuerst angemeldet wird.

Der Träger der Rentenversicherung kann eine Krankenkasse mit der Durchführung der ihm obliegenden Fürsorge betrauen.

(3) Wird die vorläufige Fürsorge verweigert oder nicht in dem erforderlichen Umfange gewährt, so wird auf Beschwerde die Aufsichtsbehörde den Versicherungsträger zur Gewährung der vorläufigen Fürsorge anhalten und das Mass der Leistungen bestimmen; bei Streit zwischen der Krankenkasse und dem Träger der Rentenversicherung über die Durchführung der Fürsorge entscheidet die Aufsichtsbehörde des Trägers der Rentenversicherung. Die Aufsichtsbehörden können die Versicherungsträger zur Gewährung einer vorläufigen Fürsorge nur dann anhalten, wenn feststeht, dass der geltend gemachte Anspruch nach der Gesetzgebung beider Staaten begründet sein würde.

(4) Der endgültig verpflichtete Versicherungsträger hat dem Versicherungsträger, der die vorläufige Fürsorge gewährt hat, die dafür gemachten Aufwendungen höchstens bis zu dem Betrage zu erstatten, den der verpflichtete Versicherungsträger endgültig zu leisten hat. Der verpflichtete Versicherungsträger

pieczeniowa, uznana ostatecznie za właściwą, może zaliczyć udzielone świadczenia pieniężne na świadczenia, których ma udzielać, i to do pełnej wysokości kwot zaległych a do połowy wysokości kwot za czas następny.

Artykuł 4.

Obydwa Państwa stawiają na równi w zakresie świadczeń wymienionych w artykule 1 działów ubezpieczenia społecznego obywateli drugiego Państwa oraz pozostałych po nich członków rodziny z własnymi obywatelami oraz pozostałymi po nich członkami rodziny.

Artykuł 5.

(1) Uprawnionym winny być udzielane również podczas pobytu zagranicą, z zastrzeżeniem postanowień artykułu 20, jednocześnie z zasadniczymi świadczeniami także wszystkie dodatki, do których mieliby prawo podczas pobytu w kraju.

(2) Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw mogą ustalić we wzajemnym porozumieniu, by instytucja ubezpieczeniowa jednego Państwa przejęła za uszczeniem odpowiedniej wartości kapitałowej świadczenia instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego.

Artykuł 6.

Przy stosowaniu ustawowych przepisów jednego Państwa o odprawie roszczeń z tytułu ubezpieczenia rentowego nie uważa się za pobyt zagranicą pobytu w Państwie drugim uprawnionych, którzy są obywatelami jednego z obydwóch Państw. Przewidziane w pewnych wypadkach udzielanie przez instytucję ubezpieczeniową zezwolenia na pobyt zagranicą nie będzie wymagane, jeżeli chodzi o pobyt w Państwie drugim.

Artykuł 7.

(1) Przy wykonywaniu wymienionych w artykule 1 działów ubezpieczenia społecznego instytucje, władze oraz sądy ubezpieczenia społecznego a za ich pośrednictwem również i inne władze administracyjne jednego Państwa będą udzielały pomocy administracyjnej instytucjom, władzom i sądom ubezpieczenia społecznego i innym władzom administracyjnym Państwa drugiego w tym samym zakresie, jak gdyby chodziło o wykonywanie własnego ubezpieczenia społecznego.

(2) Instytucje ubezpieczeniowe jednego Państwa będą na wniosek sprawdzały, czy osoby, pobierające świadczenia z instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego, posiadają nadal warunki, od których zależy prawo do tych świadczeń, oraz będą dokonywały badań lekarskich w taki sam sposób, jak gdyby chodziło o wykonywanie własnego ubezpieczenia społecznego. Powstałe stąd wydatki w gotowiznie obciążają tę instytucję, która wystąpiła z powyższym wnioskiem.

(3) Instytucje ubezpieczeniowe jednego Państwa mogą ustalić we wzajemnym porozumieniu z instytucjami ubezpieczeniowymi Państwa drugiego, by dla wypełniania przewidzianego w przepisach prawnych jednego Państwa obowiązku meldowania

kann die gewährten Geldleistungen auf die von ihm zu gewährende Leistung anrechnen, und zwar bis zur vollen Höhe der rückständigen Beträge und bis zur halben Höhe der Beträge für die nachfolgende Zeit.

Artikel 4.

Die beiden Staaten stellen für die Leistungen aus den in Artikel 1 bezeichneten Zweigen der Sozialversicherung den eigenen Staatsangehörigen und ihren Hinterbliebenen die Angehörigen des anderen Staates und ihre Hinterbliebenen gleich.

Artikel 5.

(1) Den Berechtigten sind auch beim Aufenthalt im Auslande gleichzeitig mit den Hauptleistungen, vorbehaltlich der Bestimmung in Artikel 20, alle Zulagen zu gewähren, die ihnen beim Aufenthalt im Inlande zustehen würden.

(2) Die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten können vereinbaren, dass die Leistungspflicht des Versicherungsträgers des einen Staates von einem Versicherungsträger des anderen Staates gegen Zahlung eines entsprechenden Abfindungskapitals übernommen wird.

Artikel 6.

Bei Anwendung der gesetzlichen Vorschriften des einen Staates über die Abfindung von Ansprüchen aus der Rentenversicherung gilt der Aufenthalt in dem anderen Staate für Berechtigte, die einem der beiden Staaten angehören, nicht als Aufenthalt im Ausland. Die etwa vorgesehene Zustimmung des Versicherungsträgers für den Aufenthalt im Ausland wird nicht gefordert, wenn es sich um den Aufenthalt im anderen Staat handelt.

Artikel 7.

(1) Bei der Durchführung der in Artikel 1 bezeichneten Zweige der Sozialversicherung werden die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung und durch deren Vermittlung auch die übrigen Verwaltungsbehörden des einen Staates den Trägern, Behörden und Gerichten der Sozialversicherung und den übrigen Verwaltungsbehörden des anderen Staates Verwaltungshilfe in demselben Umfange leisten, wie wenn es sich um die Durchführung der eigenen Sozialversicherung handelte.

(2) Die Versicherungsträger des einen Staates werden auf Antrag in der gleichen Weise, wie wenn es sich um die Durchführung der eigenen Sozialversicherung handelte, die Fortdauer des Bezugsrechts von Personen prüfen, die von einem Versicherungsträger des anderen Staates Leistungen beziehen, und ärztliche Untersuchungen besorgen. Bare Auslagen fallen dem ersuchenden Versicherungsträger zur Last.

(3) Versicherungsträger des einen Staates können mit Versicherungsträgern des anderen Staates vereinbaren, dass einer in den Rechtsvorschriften des einen Staates vorgesehenen Meldepflicht auch durch Meldung bei dem Versicherungsträger des anderen

się wystarczało zameldowanie się w instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego. Porozumienie takie wymaga zatwierdzenia przez zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw.

(4) Instytucje, władze oraz sądy ubezpieczenia społecznego jako też inne władze administracyjne ustalają w takim samym zakresie jak przy wykonywaniu własnego ubezpieczenia społecznego a w wypadkach nagłych także z urzędu, te wszystkie okoliczności, które są potrzebne do wyjaśnienia faktycznego stanu rzeczy.

(5) Dla ustalenia wysokości zwrotu wydatków w gotowości za pomoc administracyjną mają zastosowanie przepisy tego Państwa, do którego należy władza udzielająca pomocy.

(6) Przy wykonywaniu wymienionych w artykule 1 działów ubezpieczenia społecznego będą sądy udzielać sobie wzajemnie pomocy prawnej stosownie do przepisów, obowiązujących dla spraw cywilnych i handlowych.

Artykuł 8.

Pretensje do zwrotów z artykułu 3 ust. 4, artykułu 7 ust. 2 i 5, artykułu 15 ust. 7, artykułu 25 ust. 2 i artykułu 26 ust. 5 stają się płatne, o ile zainteresowane władze obydwóch Państw nie ugodzą się inaczej, z chwilą ukończenia postępowania urzędowego, w związku z którym powstały odnośne wydatki. Pretensje te winny być w przeciągu miesiąca po zawiadomieniu o ukończeniu postępowania uregulowane w walucie, w której powstały. W razie zwłoki dolicza się od dnia płatności odsetki w wysokości 4 od sta.

Artykuł 9.

W razie gdy składki zostały wpłacone do instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa, chociaż winny były być wpłacone do instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego, należy je przekazać właściwej instytucji ubezpieczeniowej. Składki te uważane będą, jak gdyby zostały w chwili ich wpłacenia uiszczane do właściwej instytucji. O ile wchodzi przytem w rachubę klasy składkowe, przekazane składki mają być rozdzielone między poszczególne klasy w sposób jak najkorzystniejszy dla ubezpieczonych.

Artykuł 10.

O ile chodzi o przeliczenie kwoty pieniężnej, wyrażonej w walucie Państwa drugiego, zostanie ona, z zastrzeżeniem postanowień artykułu 28, przeliczona według wzajemnego stosunku obydwóch walut według kursu, notowanego na giełdzie stolecznej tego Państwa, w której walucie była wyrażona kwota pieniężna.

Artykuł 11.

(1) Konsulom obydwóch Państw przysługuje prawo zastępowania bez specjalnego pełnomocnictwa uprawnionych, obywateli swego Państwa, przed wszystkimi instytucjami, władzami oraz sądami ubezpieczenia społecznego Państwa drugiego. Przysługuje im w tym samym zakresie, co samym zainteresowanym, prawo wglądu w tok postępowania.

Staates genügt werden kann. Die Vereinbarung bedarf der Genehmigung der beiderseitigen obersten Verwaltungsbehörden.

(4) Die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung sowie der übrigen Verwaltungsbehörden stellen in demselben Umfange wie zur Durchführung der eigenen Sozialversicherung, in eiligen Fällen auch von Amts wegen, dasjenige fest, was zur Aufklärung des Sachverhalts notwendig ist.

(5) Für den Umfang des Ersatzes von baren Auslagen für Verwaltungshilfe gelten die Vorschriften des Staates, dem die hilfeleistende Stelle angehört.

(6) Bei der Durchführung der in Artikel 1 bezeichneten Zweige der Sozialversicherung leisten die Gerichte Rechtshilfe nach Massgabe der für Zivil- und Handelssachen geltenden Vorschriften.

Artikel 8.

Ersatzforderungen gemäss Artikel 3 Abs. 4, Artikel 7 Abs. 2 und 5, Artikel 15 Abs. 7, Artikel 25 Abs. 2 und Artikel 26 Abs. 5 werden, sofern nicht zwischen den beiderseitigen beteiligten Stellen etwas anderes vereinbart ist, in dem Zeitpunkte fällig, in dem die Amtshandlung, die den Anlass zur Entstehung der Auslagen gegeben hat, abgeschlossen ist. Die Forderungen sind binnen Monatsfrist nach Bekanntgabe in der Währung zu tilgen, in der sie entstanden sind. Bei Verzug sind sie mit vier vom Hundert vom Tage der Fälligkeit an zu verzinsen.

Artikel 9.

Sind Beiträge an einen Versicherungsträger des einen Staates entrichtet, obwohl sie an einen Versicherungsträger des anderen Staates hätten entrichtet werden müssen, so sind sie dem zuständigen Versicherungsträger zu überweisen. Die Beiträge werden so angesehen, als ob sie zur Zeit ihrer Entrichtung an den zuständigen Versicherungsträger entrichtet worden wären. Soweit Beitragsklassen in Frage kommen, sind die überwiesenen Beiträge auf die einzelnen Klassen so zu verteilen, wie es dem Vorteil des Versicherten am besten entspricht.

Artikel 10.

Soweit es auf die Berechnung eines in der Währung des anderen Staates ausgedrückten Geldbetrags ankommt, wird er - vorbehaltlich der Bestimmungen in Artikel 28 - nach dem Verhältnis der beiden Währungen an der Börse der Hauptstadt des Staates umgerechnet, in dessen Währung er ausgedrückt ist.

Artikel 11.

(1) Die Konsuln der beiden Staaten sind berechtigt, ohne besondere Vollmacht die ihrem Staat angehörigen Berechtigten vor allen Trägern, Behörden und Gerichten der Sozialversicherung des anderen Staates zu vertreten. Sie können in dem gleichen Umfange wie die Beteiligten selbst Einsicht in die Verhandlungen nehmen.

(2) O zakończeniu dochodzenia, prowadzonego w jednym z obydwóch Państw, a dotyczącego wypadku obywatela Państwa drugiego, powinna władza, przeprowadzająca dochodzenie, niezwłocznie zawiadomić właściwego dla swej siedziby konsula Państwa drugiego.

Artykuł 12.

(1) Podania, wnoszone przez obywateli jednego Państwa do instytucji, władz oraz sądów ubezpieczenia społecznego Państwa drugiego, nie mogą być odrzucane z tego powodu, że są sporządzone w języku Państwa pierwszego.

(2) Potwierdzenia odbioru rent, świadectwa życia i wszelkie inne urzędowe poświadczenia, potrzebne dla dochodzenia lub pobierania świadczeń ubezpieczenia społecznego jednego Państwa, nie mogą być odrzucane z tego powodu, że są sporządzone w języku urzędowym Państwa drugiego.

(3) Pisma instytucji, władz i sądów ubezpieczenia społecznego jednego Państwa do obywateli Państwa drugiego winny być sporządzone w języku urzędowym Państwa pierwszego. Należy dołączyć przekład na język urzędowy Państwa drugiego z wyjątkiem wypadków, gdy chodzi o udzielenie odpowiedzi na podanie, sporządzone w języku urzędowym Państwa pierwszego.

Artykuł 13.

(1) Przy wnoszeniu środków prawnych w sprawach, związanych z wymienionymi w artykule 1 działaniami ubezpieczenia społecznego, terminy ustawowe uważane będą za zachowane również i wówczas, gdy środek prawny został wniesiony we właściwym czasie do władzy, sądu albo organu instytucji ubezpieczenia społecznego Państwa drugiego. W tych wypadkach pismo, zgłaszające środek prawny, winno być niezwłocznie przekazane,

o ile polska władza jest właściwa do powzięcia decyzji co do środka prawnego, do polskiego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej,

o ile niemiecka władza jest właściwa do powzięcia decyzji co do środka prawnego, do niemieckiego Urzędu Ubezpieczeń Rzeszy.

(2) Pismo, zgłaszające środek prawny, może być także przekazane bezpośrednio władzy, która jest właściwa do powzięcia decyzji co do środka prawnego.

Artykuł 14.

Przepisy co do zwolnień i ulg w zakresie opłat stemplowych i innych, istniejące w jednym Państwie w stosunku do ubezpieczenia społecznego, stosują się w równej mierze także przy wykonywaniu ubezpieczenia społecznego Państwa drugiego.

B. POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE.

I. Ubezpieczenia na wypadek choroby.

Artykuł 15.

(1) W stosunkach między sąsiednimi obszarami granicznymi obydwóch Państw nie mają zasto-

(2) Von dem Abschluss einer Untersuchung, die in einem der beiden Staaten geführt wird und sich auf den Unfall eines Angehörigen des anderen Staates bezieht, soll die mit der Untersuchung befasste Stelle dem für ihren Sitz zuständigen Konsul des anderen Staates unverzüglich Nachricht geben.

Artikel 12.

(1) Eingaben der Angehörigen des einen Staates an die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung des anderen Staates dürfen nicht deshalb zurückgewiesen werden, weil sie in der Sprache des ersteren Staates abgefasst sind.

(2) Rentenquittungen, Lebensbescheinigungen und sonstige amtliche Bescheinigungen, die für die Geltendmachung oder den Bezug der Leistungen der Sozialversicherung des einen Staates erforderlich sind, dürfen nicht deshalb zurückgewiesen werden, weil sie in der Amtssprache des anderen Staates abgefasst sind.

(3) Die Schreiben der Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung des einen Staates an die Angehörigen des anderen Staates werden in der Amtssprache des ersteren Staates abgefasst. Eine Übersetzung in die Amtssprache des anderen Staates ist beizufügen, es sei denn, dass es sich um die Beantwortung einer Eingabe in der Amtssprache des ersteren Staates handelt.

Artikel 13.

(1) Bei Einlegung von Rechtsmitteln in Angelegenheiten der in Artikel 1 bezeichneten Zweige der Sozialversicherung gelten die gesetzlichen Fristen auch dann als gewahrt, wenn das Rechtsmittel rechtzeitig bei einer Behörde, einem Gericht oder einem Organ eines Trägers der Sozialversicherung des anderen Staates eingegangen ist. In diesen Fällen ist die Rechtsmittelschrift unverzüglich,

wenn eine deutsche Stelle zur Entscheidung über das Rechtsmittel zuständig ist, an das deutsche Reichsversicherungsamt,

wenn eine polnische Stelle zur Entscheidung zuständig ist, an das polnische Ministerium für Arbeit und Soziale Fürsorge abzugeben.

(2) Die Rechtsmittelschrift kann auch unmittelbar an die zur Entscheidung über das Rechtsmittel zuständige Stelle abgegeben werden.

Artikel 14.

Die in dem einen Staate für die Durchführung der eigenen Sozialversicherung geltenden Vorschriften über Befreiungen oder Erleichterungen hinsichtlich der Stempel- oder sonstigen Gebühren kommen in gleicher Weise auch der Durchführung der Sozialversicherung des anderen Staates zugute.

B. BESONDERE BESTIMMUNGEN.

I. Krankenversicherung.

Artikel 15.

(1) Im Verkehre zwischen benachbarten Grenzgebieten der beiden Staaten finden die gesetzlichen

sowania przepisy prawne o spoczywaniu świadczeń i o odprawach dla uprawnionych.

(2) Ubezpieczony, który wyszedł z ubezpieczenia z powodu braku zarobkowania, zachowuje w dalszym ciągu, o ile zachodzą inne warunki ustawowe, prawo do zwyczajnych świadczeń swej kasy chorych również w razie, gdy przebywa na sąsiednim obszarze granicznym Państwa drugiego. Czas ubezpieczenia, który ubezpieczony przed wyjściem z ubezpieczenia przebył w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy w kasie chorych sąsiedniego obszaru Państwa drugiego, zalicza się do okresu ubezpieczenia, który w myśl ustawowych przepisów stanowi warunek uprawnienia do zwyczajnych świadczeń kasy.

(3) W razie przejścia ubezpieczonego, który pobiera świadczenia jednej kasy, do kasy chorych sąsiedniego obszaru granicznego, przejmuje ta ostatnia kasa wypłatę dalszych świadczeń, przyczem zalicza okres poprzedniego korzystania ze świadczeń.

(4) Ubezpieczonemu, który wyszedł z zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia, przysługuje, o ile zostały zachowane inne warunki ustawowe, prawo do kontynuowania ubezpieczenia także w razie przebywania na sąsiednim obszarze granicznym Państwa drugiego. Przebyty przez niego w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy przed wyjściem z ubezpieczenia czas ubezpieczenia w kasach chorych sąsiedniego obszaru granicznego jednego Państwa zalicza się do okresu ubezpieczenia, który zgodnie z przepisami ustawowymi Państwa drugiego stanowi warunek prawa do kontynuowania ubezpieczenia.

(5) Za sąsiedni obszar graniczny w rozumieniu niniejszego artykułu uważa się okrąg kasy chorych Państwa drugiego, mający wspólną granicę z okręgiem kasy chorych, właściwej do udzielania świadczeń lub do kontynuowania ubezpieczenia. Za sąsiedni obszar graniczny przemysłowej kasy chorych jednego Państwa uważa się okrąg miejscowej, wiejskiej (okręgowej) kasy chorych Państwa drugiego, posiadający wspólną granicę z okręgiem miejscowej, wiejskiej (okręgowej) kasy chorych, w którym znajduje się odnośne przedsiębiorstwo.

(6) Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw ustalą ponadto we wzajemnym porozumieniu, które dalsze obszary w rozumieniu niniejszego artykułu mają być uważane każdorazowo za obszary graniczne. W zasadzie, powinny być uznane za obszary graniczne w szczególności te sąsiadujące ze sobą obszary, pomiędzy którymi odbywa się regularny ruch sił roboczych.

(7) W razie pobytu na obszarze granicznym może kasa chorych, zobowiązana do udzielania świadczeń, udzielać ich bezpośrednio. W tym wypadku przysługują jej przy udzielaniu świadczeń rzeczowych te same udogodnienia i opusty (co do kosztów zakładów leczniczych i kuracyjnych, opłat za lekarstwa i t. d.), jak kasom chorych Państwa drugiego. Może ona również zwrócić się do kasy chorych Państwa drugiego o udzielenie świadczeń. Kasa, do której się zwrócono, winna udzielać świadczeń stosownie do przepisów, obowiązujących dla kasy,

Vorschriften über das Ruhen von Leistungen und über die Abfindung des Berechtigten keine Anwendung.

(2) Scheidet ein Versicherter aus der Versicherung wegen Erwerbslosigkeit aus, so verbleibt ihm beim Vorliegen der übrigen gesetzlichen Voraussetzungen der Anspruch auf die Regelleistungen seiner Krankenkasse auch dann, wenn er sich in dem benachbarten Grenzgebiete des anderen Staates aufhält. Die Versicherungszeit, die er bei Krankenkassen des benachbarten Grenzgebiets des anderen Staates in den letzten zwölf Monaten vor dem Ausscheiden zurückgelegt hat, wird in die Versicherungsdauer eingerechnet, die nach den gesetzlichen Vorschriften eine Voraussetzung für den Anspruch auf die Regelleistungen der Kasse bildet.

(3) Beim Übertritt eines Versicherten, der Kassenleistungen bezieht, zu einer Krankenkasse des benachbarten Grenzgebiets, übernimmt die aufnehmende Kasse die weiteren Leistungen, wobei die Zeit der genossenen Leistungen angerechnet wird.

(4) Scheidet ein Versicherter aus der versicherungspflichtigen Beschäftigung aus, so ist er beim Vorliegen der übrigen gesetzlichen Voraussetzungen zur Weiterversicherung auch dann berechtigt, wenn er sich in dem benachbarten Grenzgebiete des anderen Staates aufhält. Die von ihm bei Krankenkassen des benachbarten Grenzgebiets des einen Staates in den letzten zwölf Monaten vor dem Ausscheiden zurückgelegte Versicherungszeit wird in die Versicherungsdauer eingerechnet, die nach den gesetzlichen Vorschriften des anderen Staates eine Voraussetzung für das Recht auf Weiterversicherung bildet.

(5) Als benachbartes Grenzgebiet im Sinne dieses Artikels gilt der Bezirk der Krankenkasse des anderen Staates, die eine gemeinsame Grenze mit dem Bezirke der für die Gewährung der Leistungen oder für die Weiterversicherung zuständigen Krankenkasse hat. Als Grenzgebiet für eine Betriebskrankenkasse des einen Staates gilt der Bezirk der Orts- oder Landkrankenkasse (Bezirkskrankenkasse) des anderen Staates, die mit dem Bezirke der Orts- oder Landkrankenkasse (Bezirkskrankenkasse), in dem der betreffende Betrieb sich befindet, eine gemeinsame Grenze hat.

(6) Die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten werden ausserdem vereinbaren, welche weiteren Gebiete jeweils als Grenzgebiete im Sinne dieses Artikels anzusehen sind. Grundsätzlich sollen als Grenzgebiete insbesondere diejenigen Nachbargebiete bestimmt werden, zwischen denen ein regelmässiger Verkehr von Arbeitskräften stattfindet.

(7) Beim Aufenthalt im Grenzgebiete kann die verpflichtete Krankenkasse die Leistungen selbst gewähren. In diesem Falle stehen ihr bei Gewährung der Sachleistungen dieselben Vergünstigungen und Ermässigungen (hinsichtlich der Kosten der Heil- und Pflegeanstalten, Arzneigebühren usw.) zu wie den Krankenkassen des anderen Staates. Sie kann auch die Krankenkassen des anderen Staates um Gewährung der Leistungen ersuchen. Die ersuchte Kasse hat die Leistungen nach Massgabe der Vorschriften zu gewähren, die für die ersuchende Kasse gelten.

która zwracała się do niej o ich udzielenie. Kasie, do której się zwrócono, przysługuje zwrot faktycznie poniesionych kosztów; koszty świadczeń rzeczowych winny być zwrócone według tych samych stawek, jakie płaci za swych własnych uprawnionych kasa, do której się zwrócono. Zainteresowane kasy chorych albo ich związki mogą ustalić we wzajemnym porozumieniu bliższe szczegóły w tym zakresie.

(8) Kasy chorych są uprawnione do ustalenia w drodze specjalnych porozumień obszaru granicznego, na który mają być udzielane świadczenia w zakresie pomocy dla członków rodzin.

Artykuł 16.

(1) Ubezpieczonemu, który zachorował w Państwie drugim poza sąsiednim obszarem granicznym (artykuł 15 ust. 5 i 6), przysługuje tak długo prawo do świadczeń swej kasy, jak długo stan jego zdrowia nie pozwala mu na powrót na obszar Państwa, w którym ma siedzibę jego kasa chorych.

(2) Pozostawia się wewnętrznemu uregulowaniu przez każde Państwo, czy w tych wypadkach świadczenia mają być udzielane bezpośrednio przez kasę, czy też narazie przez pracodawcę. Zainteresowane kasy albo ich związki mogą zawierać porozumienia co do wzajemnego udzielania sobie pomocy w tym względzie.

II. Ubezpieczenia od wypadków.

Artykuł 17.

Jeżeli wypadek, który zaszedł w jednym Państwie, podpada pod ustawy o ubezpieczeniu od wypadków Państwa drugiego, to obowiązują przepisy tych ustaw także o tyle, o ile chodzi o inne roszczenia o odszkodowanie, które przysługują z powodu wypadku według ustawodawstwa Państwa pierwszego; to samo ma zastosowanie, jeżeli przedsiębiorstwo podlega ustawodawstwu o ubezpieczeniu od wypadków tylko jednego Państwa.

Artykuł 18.

Za ubezpieczenie od wypadków w rozumieniu niniejszej umowy uważa się również zaopatrzenie wypadkowe, które zastępuje dla urzędników ubezpieczenie od wypadków. To samo odnosi się do zaopatrzenia wypadkowego, które zastępuje dla polskich pracowników kolejowych ubezpieczenie od wypadków.

III. Ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa.

Artykuł 19.

(1) Jeżeli w obydwóch Państwach za ubezpieczonego zostały uiszczone składki w ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa, to te okresy składkowe, o ile się wzajemnie nie pokrywają, winny być zliczone tak dla zachowania i odzyskania ekspektatyw, jak i dla wypełnienia okresu wyczekiwania.

(2) Okresy wojennej służby wojskowej, sanitarnej oraz innej podobnej, przebyte podczas wojny światowej w służbie Rzeszy Niemieckiej albo jedne-

Der ersuchten Kasse sind die tatsächlich verauslagten Kosten zu erstatten; für die Erstattung der Kosten der Sachleistungen gelten dabei die Gebührensätze, welche die ersuchte Kasse für ihre eigenen Berechtigten aufzuwenden hat. Die beteiligten Krankenkassen oder ihre Verbände können Näheres vereinbaren.

(8) Die Krankenkassen sind ermächtigt, in besonderen Vereinbarungen das Grenzgebiet festzusetzen, nach welchem die Leistungen der Familienhilfe zu gewähren sind.

Artikel 16.

1) Erkrankt ein Versicherter in dem anderen Staat ausserhalb des benachbarten Grenzgebiets (Artikel 15 Abs. 5 und 6), so hat er Anspruch auf die ihm bei seiner Kasse zustehenden Leistungen, solange er seines Zustandes wegen nicht in das Gebiet des Staates zurückkehren kann, in dem seine Krankenkasse den Sitz hat.

(2) Der innerstaatlichen Regelung bleibt es überlassen, zu bestimmen, ob die Leistungen von der Kasse unmittelbar oder zunächst durch den Arbeitgeber zu gewähren sind. Die beteiligten Kassen oder ihre Verbände können über die gegenseitige Hilfe Vereinbarungen treffen.

II. Unfallversicherung.

Artikel 17.

Fällt der in dem einen Staat eingetretene Unfall unter die Unfallversicherungsgesetze des anderen Staates, so gelten deren Vorschriften auch insoweit, als es sich um anderweitige Entschädigungsansprüche handelt, die wegen des Unfalls nach den Gesetzen des ersteren Staates geltend gemacht werden; dies gilt auch, wenn ein Betrieb nur der Unfallversicherungsgesetzgebung des einen Staates unterliegt.

Artikel 18.

Als Unfallversicherung im Sinne dieses Vertrages gilt auch die Unfallfürsorge, die für Beamte an die Stelle der Unfallversicherung tritt. Das gleiche gilt hinsichtlich der Unfallfürsorge, die für polnische Eisenbahnbedienstete an die Stelle der Unfallversicherung tritt.

III. Invalidenversicherung.

Artikel 19.

(1) Sind für einen Versicherten in beiden Staaten Beiträge zur Invalidenversicherung entrichtet, so werden diese Beitragszeiten, soweit sie sich nicht decken, für die Aufrechterhaltung und das Wiederaufleben der Anwartschaft und für die Erfüllung der Wartezeit zusammengerechnet.

(2) Die während des Weltkrieges dem Deutschen Reich oder einem mit ihm verbündeten oder befreundeten Staate geleisteten Kriegs-, Sanitäts-

go z Państw z nią sprzymierzonych lub zaprzyjaźnionych, winny być uwzględniane przez niemieckie instytucje ubezpieczeniowe dla utrzymania ekspektatywy i wypełnienia okresu wyczekiwania również o ile chodzi o ekspektatywy, które przeszły na polskie instytucje ubezpieczeniowe.

(3) Okres, w czasie którego pobiera się rentę jednego Państwa, uważa się za okres zastępczy dla utrzymania ekspektatywy w Państwie drugim, o ile w tem Państwie pobieranie odpowiedniej renty utrzymywałoby ekspektatywę.

(4) W razie gdy zaszedł wypadek ubezpieczeniowy, udzielają instytucje ubezpieczeniowe obydwóch Państw tych świadczeń, do których istnieje roszczenie na podstawie wewnętrznych przepisów ustawowych tych Państw z uwzględnieniem ust. 1 do 3 niniejszego artykułu jak również postanowień artykułów 4, 5 i 6 niniejszej umowy. Z kwoty podstawowej i dodatku na dzieci jak również z dodatku państwowego (Rzeszy) płać się będzie jednak tylko tę część, która odpowiada stosunkowi okresów składkowych, przebytych w danem Państwie, do łącznej ilości okresów składkowych, przebytych w obydwóch Państwach; powyższe skracanie nie stosuje się:

- a) jeżeli w jednym z obydwóch Państw nie przebyto więcej jak 26 tygodni składkowych,
- b) jeżeli w jednym Państwie także bez uwzględnienia ust. 1 do 3 istnieje roszczenie, a w Państwie drugim nie istnieje roszczenie nawet przy uwzględnieniu ust. 1 do 3.

W wypadku pod a) nie przysługuje żadne roszczenie do renty wobec instytucji ubezpieczeniowej tego Państwa, w którym nie przebyto więcej niż 26 tygodni składkowych.

(5) W okręgu działania Ubezpieczalni Krajowej przyjmuje się dla zastosowania powyższych postanowień do renty starczej jako kwoty wzrostu:

w klasie	I	1 gr za tydzień
" "	II	2 " " "
" "	III	4 " " "
" "	IV	6 " " "
" "	V	8 " " "

Jako kwotę podstawową przyjmuje się:

w klasie	I	kwotę 58,— zł
" "	II	" 86,— "
" "	III	" 92,— "
" "	IV	" 108,— "
" "	V	" 124,— "

Przy składkach w różnych klasach zarobkowych stosuje się odpowiednią kwotę przeciętną.

Artykuł 20.

Każdemu z obydwóch Państw pozostawia się prawo niewypłacania dodatku państwowego (Rzeszy) obywatelom Państwa drugiego, o ile przebywają oni poza obszarem Państwa, udzielającego świadczeń.

Artykuł 21.

W razie, gdy ubezpieczony według ustawodawstwa jednego Państwa opuszcza obszar tego Państwa

oder ähnlichen Dienste werden für die Aufrechterhaltung der Anwartschaft und für die Erfüllung der Wartezeit von deutschen Versicherungsträgern auch dann berücksichtigt, wenn es sich um Anwartschaften handelt, die auf polnische Versicherungsträger übergegangen sind.

(3) Die Zeit des Bezugs einer Rente des einen Staates gilt als Ersatzzeit für die Aufrechterhaltung der Anwartschaft auch in dem anderen Staate, sofern in diesem Staate der Bezug einer entsprechenden Rente die Anwartschaft aufrecht erhalten würde.

(4) Beim Eintritt eines Versicherungsfalles gewähren die Versicherungsträger beider Staaten die Leistungen, auf die nach den innerstaatlichen Vorschriften unter Berücksichtigung der Abs. 1 bis 3 dieses Artikels sowie der Bestimmungen der Artikel 4, 5 und 6 ein Anspruch besteht. Von dem Grundbetrag und dem Kinderzuschuss sowie dem Reichs- (Staats-) Zuschuss ist aber nur der Teil zu zahlen, der dem Verhältnis der innerstaatlichen Beitragszeit zur Summe der in beiden Staaten zurückgelegten Beitragszeiten entspricht; diese Kürzung tritt nicht ein,

- a) wenn in einem der beiden Staaten nicht mehr als sechsundzwanzig Beitragswochen zurückgelegt sind,
- b) wenn in dem einen Staat auch ohne Berücksichtigung der Abs. 1 bis 3 ein Anspruch besteht und in dem anderen Staat auch unter Berücksichtigung der Abs. 1 bis 3 kein Anspruch besteht.

Im Falle zu a) besteht gegen den Versicherungsträger des Staates, in dem nicht mehr als sechsundzwanzig Beitragswochen zurückgelegt sind, kein Anspruch auf Rente.

(5) Im Wirkungsgebiete der Ubezpieczalnia Krajowa sind für die Anwendung der vorstehenden Bestimmungen auf die Altersrente unter Steigerungsbetrag die folgenden Beträge zu verstehen:

in der Klasse	I	1 gr die Woche
" "	II	2 " " "
" "	III	4 " " "
" "	IV	6 " " "
" "	V	8 " " "

Unter Grundbetrag ist zu verstehen:

in der Klasse	I	der Betrag von 58 Zł
" "	II	" " " 86 "
" "	III	" " " 92 "
" "	IV	" " " 108 "
" "	V	" " " 124 "

Für die Beiträge verschiedener Lohnklassen gilt der entsprechende Durchschnitt.

Artikel 20.

Jedem der beiden Staaten bleibt es vorbehalten, den Angehörigen des anderen Staates den Reichs- (Staats-) Zuschuss nicht zu zahlen, wenn sie sich ausserhalb des Gebiets des leistenden Staates aufhalten.

Artikel 21.

Verlässt ein nach den Gesetzen des einen Staates Versicherter das Gebiet des Staates, in dem er

stwa, w którym był dotychczas ubezpieczony, może on kontynuować swoje ubezpieczenie jako dalsze w instytucji ubezpieczeniowej jednego albo drugiego Państwa. O dopuszczalności i wykonaniu dobrowolnego dalszego ubezpieczenia decyduje prawo tego Państwa, w którego instytucji ubezpieczeniowej kontynuuje się dobrowolnie ubezpieczenie. Przy stwierdzaniu prawa do dobrowolnego kontynuowania ubezpieczenia winny być zliczane okresy składkowe, przebyte w obydwóch Państwach. Dobrowolnego kontynuowania ubezpieczenia w jednym Państwie nie uważa się za wyłączone dlatego, że ubezpieczony podlega obowiązkowi ubezpieczenia w Państwie drugim.

Artykuł 22.

Należne na podstawie artykułu 19 renty inwalidzkie, wdowie i wdowców, nieosiągające kwoty 5 złotych lub 5 marek Rzeszy, oraz renty sierocy, nieosiągające kwoty 3 złotych lub 3 marek Rzeszy miesięcznie, mogą zostać skapitalizowane. Na wniosek uprawnionego winny być skapitalizowane.

IV. Ubezpieczenie pracowników umysłowych.

Artykuł 23.

(1) Do ubezpieczenia pracowników umysłowych mają odpowiednie zastosowanie postanowienia o ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa z tem jednak, że w polskim ubezpieczeniu pracowników umysłowych przyjmuje się za kwotę podstawową połowę ustawowej kwoty podstawowej a za kwotę wzrostu za każde z pierwszych dziesięciu lat ubezpieczenia jedną dwudziestą ustawowej kwoty podstawowej. Z polskiej renty minimalnej ma być płaconą tylko ta część, która odpowiada stosunkowi okresów składkowych, przebytych w danem Państwie, do łącznej ilości okresów składkowych, przebytych w obydwóch Państwach.

(2) Do ubezpieczenia pracowników umysłowych na wypadek braku pracy na podstawie polskiego ustawodawstwa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych ma zastosowanie polsko-niemiecki układ o pomocy dla pozbawionych zarobku i ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia z dnia 14 lipca 1927 r.

V. Ubezpieczenie brackie.

Artykuł 24.

(1) Do ubezpieczenia na wypadek choroby oraz inwalidztwa osób, podlegających ubezpieczeniu brackiemu, mają zastosowanie ogólne i szczegółowe postanowienia niniejszej umowy o ubezpieczeniu na wypadek choroby i inwalidztwa.

(2) Instytucje ubezpieczeniowe udzielają przewidzianej w ubezpieczeniu na wypadek choroby pomocy dla członków rodziny uprawnionym, zamieszkałym na obszarze granicznym (artykuł 15 ust. 5 i 6). Postanowienia artykułu 15 ust. 7 stosują się przytem odpowiednio.

Artykuł 25.

(1) Uprawnionemu, pobierającemu pensję z instytucji ubezpieczenia brackiego jednego Państwa

bisher versichert war, so kann er seine Versicherung als Weiterversicherung bei dem Versicherungsträger des einen oder des anderen Staates fortsetzen. Zulässigkeit und Durchführung der freiwilligen Weiterversicherung richten sich nach dem Rechte des Staates, bei dessen Versicherungsträger die Versicherung freiwillig fortgesetzt wird. Bei der Prüfung der Zulässigkeit der freiwilligen Weiterversicherung werden die in beiden Staaten zurückgelegten Beitragszeiten zusammengerechnet. Die freiwillige Weiterversicherung in dem einen Staate wird nicht dadurch ausgeschlossen, dass der Versicherte in dem anderen Staate versicherungspflichtig ist.

Artikel 22.

Die nach Artikel 19 zu zahlenden Invaliden —, Witwen- und Witwerrenten, die den Betrag von 5 Reichsmark oder 5 Złoty, und die Waisenrenten, die den Betrag von 3 Reichsmark oder 3 Złoty monatlich nicht erreichen, können mit ihrem Kapitalwert abgefunden werden. Auf Antrag des Berechtigten müssen sie abgefunden werden.

IV. Angestelltenversicherung.

Artikel 23.

(1) Auf die Angestelltenversicherung finden die Bestimmungen über die Invalidenversicherung entsprechende Anwendung mit der Massgabe, dass in der polnischen Angestelltenversicherung als Grundbetrag die Hälfte des gesetzlichen Grundbetrags und als Steigerungsbetrag für jedes der ersten zehn Jahre der Versicherung ein Zwanzigstel des gesetzlichen Grundbetrags gilt. Von der polnischen Mindestrente ist nur der Teil zu zahlen, der dem Verhältnis der innerstaatlichen Beitragszeit zur Summe der in beiden Staaten zurückgelegten Beitragszeiten entspricht.

(2) Auf die Versicherung der Angestellten für den Fall der Arbeitslosigkeit nach der polnischen Gesetzgebung über die Versicherung der Angestellten findet das deutsch-polnische Abkommen über Erwerbslosenfürsorge und Arbeitslosenversicherung vom 14. Juli 1927 Anwendung.

V. Knappschaftliche Versicherung.

Artikel 24.

(1) Für die Kranken- und Invalidenversicherung der knappschaftlich Versicherten gelten die allgemeinen Bestimmungen und die Sonderbestimmungen dieses Vertrags für die Kranken- und Invalidenversicherung.

(2) Die Versicherungsträger gewähren die Leistungen der Familienhilfe aus der Krankenversicherung an die im Grenzgebiete (Artikel 15 Abs. 5 und 6) wohnenden Berechtigten. Die Bestimmungen des Artikel 15 Abs. 7 finden entsprechende Anwendung.

Artikel 25.

(1) Bezieht ein Berechtigter die Pension von einem knappschaftlichen Versicherungsträger des

a zamieszkałemu w okręgu instytucji ubezpieczenia brackiego Państwa drugiego, winny być udzielane obowiązkowe świadczenia w zakresie opieki leczniczej, o ile jego miejsce zamieszkania znajduje się w okręgu bractwa górniczego, które ma wspólną granicę z okręgiem bractwa górniczego Państwa drugiego.

(2) Instytucja ubezpieczeniowa, obowiązana do udzielania świadczeń może się zwrócić do instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego o udzielenie opieki leczniczej. Instytucja ubezpieczeniowa, do której się zwrócono, winna udzielać świadczeń na tych samych warunkach, jakie obowiązują dla jej własnych uprawnionych. Instytucji ubezpieczeniowej winny być zwrócone faktycznie poniesione koszty.

(3) Instytucje ubezpieczeniowe obydwóch Państw są uprawnione do zawierania porozumień co do udzielania dobrowolnych świadczeń ubezpieczeniowego pensyjnego.

Artykuł 26.

(1) Jeżeli ubezpieczony przebył miesiące składowe w robotniczej kasie pensyjnej w obydwóch Państwach, to te miesiące składowe winny być zliczone tak dla zachowania ekspektatywy jak i dla wypełnienia ogólnego okresu wyczekiwania. Przy obliczaniu stawki odsetkowej kwot wzrostu uważa się okresy składowe, przebyte w obydwóch Państwach, za jednolity okres składowy. Za miesiące składowe uważa się przytem tylko te okresy, za które zostały uiszczone składki. Artykuł 19 ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie. Pobieranie pensji inwalidzkiej (pensji starczej) w jednym Państwie uważa się za czas zastępczy dla zachowania ekspektatywy również w Państwie drugim.

(2) Do wypełnienia okresu wyczekiwania, wymaganego dla pensji starczej (§§ 36, 58 ustawy brackiej Rzeszy), uwzględniane będą tylko okresy pracy, przebyte w tem Państwie.

(3) W razie, gdy zaszedł wypadek ubezpieczeniowy, instytucje ubezpieczenia pensyjnego obydwóch Państw udzielają tych świadczeń, do których istnieje roszczenie na podstawie wewnętrznych przepisów ustawowych tych Państw z uwzględnieniem ust. 1 i 2 jak również postanowień artykułów 4, 5 i 6. Z kwoty podstawowej, dodatku na dzieci, polskiej pensji minimalnej i polskiego zasiłku sierociego płacić się będzie jednak tylko tę część, która odpowiada stosunkowi okresów składowych, przebytych w danem Państwie, do łącznej ilości okresów składowych, przebytych w obydwóch Państwach.

(4) Instytucja ubezpieczeniowa jednego Państwa zwolniona jest od obowiązku udzielania świadczeń, o ile za ubezpieczonego nie zostały uiszczone w tem Państwie składki co najmniej za dwanaście miesięcy.

(5) Świadczenia opieki leczniczej winny być udzielane przez instytucję ubezpieczeniową tego Państwa, w którym uprawniony zazwyczaj przebywa. Instytucja ubezpieczeniowa Państwa drugiego winna zwrócić instytucji ubezpieczeniowej Państwa pierwszego część powstałych ślad kosztów, odpowiadającą stosunkowi, określonemu w ust. 3 zdaniu 2. Instytucje ubezpieczeniowe mogą ustalić we

einen Staates und wohnt er im Bezirk eines knappschaftlichen Versicherungsträgers des anderen Staates, so sind ihm die Pflichtleistungen der Krankenpflege zu gewähren, wenn sein Wohnort im Bezirk einer Knappschaft liegt, die mit dem Bezirk einer Knappschaft des anderen Staates eine gemeinsame Grenze hat.

(2) Der leistungspflichtige Versicherungsträger kann den Versicherungsträger des anderen Staates um die Gewährung der Krankenpflege ersuchen. Der ersuchte Versicherungsträger hat die Leistungen zu den Bedingungen zu gewähren, die für seine eigenen Berechtigten gelten. Dem Versicherungsträger sind die tatsächlich verauslagten Kosten zu erstatten.

(3) Die Versicherungsträger beider Staaten sind berechtigt, Vereinbarungen über die Gewährung der freiwilligen Leistungen der Pensionsversicherung zu treffen.

Artikel 26.

(1) Hat ein Versicherter in beiden Staaten Beitragsmonate in der Arbeiterpensionskasse zurückgelegt, so werden die Beitragsmonate für die Erhaltung der Anwartschaft und für die Erfüllung der allgemeinen Wartezeit zusammengerechnet. Bei der Errechnung des Hundertsatzes der Steigerungsbeträge gelten die in beiden Staaten zurückgelegten Beitragszeiten als einheitliche Beitragszeit. Als Beitragsmonate gelten dabei nur die Zeiten, für die Beiträge entrichtet sind. Artikel 19 Abs. 2 gilt entsprechend. Der Bezug der Invalidenpension (Alterspension) in dem einen Staate gilt als Ersatzzeit für die Aufrechterhaltung der Anwartschaft auch in dem anderen Staate.

(2) Für die Wartezeit bei der Alterspension (§§ 36, 58 des Reichsknappschaftsgesetzes) werden nur die innerstaatlichen Dienstzeiten berücksichtigt.

(3) Bei Eintritt eines Versicherungsfalls gewähren die Träger der Pensionsversicherung beider Staaten die Leistungen, auf die nach den innerstaatlichen Vorschriften unter Berücksichtigung der Abs. 1 und 2 sowie der Bestimmungen der Artikel 4, 5 und 6 ein Anspruch besteht. Von dem Grundbetrage, dem Kinderzuschuss, der polnischen Mindestrente und dem polnischen Waisengeld ist aber nur der Teil zu zahlen, der dem Verhältnis der innerstaatlichen Beitragszeit zur Summe der in beiden Staaten zurückgelegten Beitragszeiten entspricht.

(4) Der Versicherungsträger des einen Staates ist von der Leistungspflicht befreit, wenn für den Versicherten in diesem Staate nicht mindestens für zwölf Monate Beiträge entrichtet sind.

(5) Leistungen der Krankenpflege werden von dem Versicherungsträger des Staates gewährt, in dem der Berechtigte seinen gewöhnlichen Aufenthalt hat. Der Versicherungsträger des anderen Staates hat die Kosten anteilig entsprechend dem in Abs. 3 Satz 2 genannten Verhältnis dem Versicherungsträger des ersteren Staates zu erstatten. Die Versicherungsträger können Näheres vereinbaren.

wzajemnem porozumieniu bliższe szczegóły w tym zakresie.

(6) Po wyjściu z obowiązkowego ubezpieczenia opłacanie uznaniówek do instytucji pensyjnego ubezpieczenia brackiego jednego Państwa nie utrzymuje ekspektatyw z ubezpieczenia Państwa drugiego. Dopóki jednak ubezpieczony bez własnej winy pozostaje bez pracy, wystarcza opłacanie uznaniówek tylko do tej instytucji ubezpieczeniowej, w której był ostatnio ubezpieczony. Opłacanie uznaniówek do instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa utrzymuje w tym wypadku ekspektatywy, nabyte w instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego.

(7) Wygasłe ekspektatywy odżywiają w obydwóch Państwach, o ile za ubezpieczonego opłacone zostaną na podstawie zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia, składki w jednym Państwie lub w obydwóch Państwach razem co najmniej za trzydzieści sześć miesięcy.

(8) Jeżeli uiszczono zostały składki do niemieckiej kasy pensyjnej dla pracowników umysłowych i do polskiej kasy pensyjnej dla robotników, to mają być odpowiednio stosowane ust. 1 do 7. Świadczeń udziela w tym wypadku Reichsknappschaft z tej kasy pensyjnej, do której ubezpieczony należał, gdy zaszedł wypadek ubezpieczeniowy; jednakże podstawowej kwoty kasy pensyjnej dla pracowników umysłowych udzielać się będzie tylko wtedy, jeżeli ubezpieczony wpłacił co najmniej trzydzieści sześć składek do kasy pensyjnej dla pracowników umysłowych.

(9) Jeżeli uiszczono zostały składki do niemieckiej kasy pensyjnej dla pracowników umysłowych i do polskiego ubezpieczenia pracowników umysłowych, to mają być odpowiednio stosowane ust. 1 do 7 z tem jednak, że każde dwa miesiące, za które uiszczono zostały składki do polskiego ubezpieczenia pracowników umysłowych, przyjmuje się za jeden miesiąc składkowy w niemieckiej kasie pensyjnej dla pracowników umysłowych.

(10) Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie także do okresów składkowych, przebytych przed dniem 1 stycznia 1924 r. w niemieckich bractwach górniczych, przejętych przez Reichsknappschaft. Reichsknappschaft ustala właściwość okręgowych bractw górniczych.

(11) O ile zostały przebyte miesiące składkowe w kilku okręgowych bractwach górniczych albo w dawnych przejętych przez Reichsknappschaft bractwach górniczych, to Reichsknappschaft ustala właściwość okręgowych bractw górniczych.

(12) Postanowienia niniejszej umowy o ubezpieczeniu brackim mają odpowiednie zastosowanie do polskiego ubezpieczenia w kasach brackich z tem, że za kwotę podstawową uważa się całą rentę.

VI. Wspólne postanowienia o międzypaństwowem ubezpieczeniu przechodniem.

Artykuł 27.

(1) Okresy składkowe, przebyte w polskiem ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa, będą

(6) Nach dem Ausscheiden aus der Versicherungspflicht werden durch die Zahlung von Anerkennungsgebühren an den Träger der knappschaftlichen Pensionsversicherung des einen Staates die Anwartschaften aus der Versicherung des anderen Staates nicht erhalten. Während der Dauer unverschuldeter Arbeitslosigkeit brauchen jedoch Anerkennungsgebühren nur an den Versicherungsträger entrichtet zu werden, bei dem der Versicherte zuletzt versichert war. Die Zahlung der Anerkennungsgebühren an den Versicherungsträger des einen Staates erhält in diesem Falle die Anwartschaft bei dem Versicherungsträger des anderen Staates aufrecht.

(7) Erloschene Anwartschaften leben in beiden Staaten wieder auf, wenn für den Versicherten auf Grund versicherungspflichtiger Beschäftigung mindestens für sechsunddreissig Monate Beiträge in einem oder in beiden Staaten zusammen entrichtet werden.

(8) Sind Beiträge zur deutschen Angestelltenpensionskasse und zur polnischen Arbeiterpensionskasse entrichtet, so gelten die Abs. 1 bis 7 entsprechend. Die Leistungen werden von der Reichsknappschaft aus der Pensionskasse gewährt, welcher der Versicherte beim Eintritt des Versicherungsfalles angehört hat; der Grundbetrag der Angestelltenpensionskasse wird jedoch nur gewährt, wenn der Versicherte mindestens sechsunddreissig Beiträge zur Angestelltenpensionskasse entrichtet hat.

(9) Sind Beiträge zur deutschen Angestelltenpensionskasse und zur polnischen Angestelltenversicherung entrichtet, so finden die Abs. 1 bis 7 entsprechende Anwendung mit der Massgabe, dass je zwei Monate, für die Beiträge zur polnischen Angestelltenversicherung entrichtet sind, als ein Beitragsmonat in der deutschen Angestelltenpensionskasse gelten.

(10) Die Bestimmungen dieses Artikels gelten auch für Beitragszeiten, die vor dem 1. Januar 1924 in deutschen, von der Reichsknappschaft übernommenen Knappschaftsvereinen zurückgelegt sind. Die Reichsknappschaft regelt die Zuständigkeit der Bezirksknappschaften.

(11) Sind Beitragsmonate bei mehreren Bezirksknappschaften oder bei früheren deutschen, von der Reichsknappschaft übernommenen Knappschaftsvereinen zurückgelegt, so regelt die Reichsknappschaft die Zuständigkeit der Bezirksknappschaften.

(12) Die Bestimmungen dieses Vertrages über die knappschaftliche Versicherung finden auf die polnische Bruderladenversicherung entsprechende Anwendung mit der Massgabe, dass als Grundbetrag in der Bruderladenversicherung die ganze Rente gilt.

VI. Gemeinsame Bestimmungen für die zwischenstaatliche Wanderversicherung.

Artikel 27.

(1) Die in der polnischen Invalidenversicherung zurückgelegten Beitragszeiten werden zur Aufrecht-

uwzględniane do utrzymania ekspektatyw niemieckiego ubezpieczenia pracowników umysłowych w ten sam sposób, jak gdyby te okresy składkowe zostały przebyte w niemieckim ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa. Okresy składkowe, przebyte w niemieckim ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa, będą uwzględniane do utrzymania ekspektatyw polskiego ubezpieczenia pracowników umysłowych.

(2) Okresy składkowe, przebyte w polskim ubezpieczeniu pracowników umysłowych, uwzględniane będą do utrzymania ekspektatyw niemieckiego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w ten sam sposób, jak gdyby te okresy składkowe zostały przebyte w niemieckim ubezpieczeniu pracowników umysłowych i odwrotnie.

Artykuł 28.

O ileby suma rent, obliczonych na podstawie artykułów 19 do 27 — łącznie z dodatkiem państwowym (Rzeszy) — była niższa od renty, któraby przysługiwała w jednym z obydwóch Państw wyłącznie na zasadzie wewnętrznych jego przepisów i na podstawie przebytych w tem Państwie okresów składkowych, instytucja ubezpieczeniowa tego Państwa winna podwyższyć obciążając ją rentę o kwotę, stanowiącą odnośną różnicę. Dla porównania winien być wzięty za podstawę wzajemny stosunek walut na giełdzie stołecznej tego Państwa, do którego należy instytucja ubezpieczeniowa; miarodajny będzie kurs z pierwszego dnia tego kwartału, w którym będą przekazane poszczególne kwoty rentowe.

Artykuł 29.

O ile według wewnętrznego prawa danego Państwa renta z powodu zbiegu z inną rentą ulega skróceniu lub spoczywa, to dla zastosowania odnośnych postanowień należy traktować na równi odpowiednie renty polskie i niemieckie.

Artykuł 30.

(1) Instytucje ubezpieczeniowe obydwóch Państw ustalają świadczenia, jakie mają być przez nie udzielane i wydają odnośne orzeczenia. Odpowiedniej instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego winna być uprzednio dana możność wypowiedzenia się, o ile uiszczono zostały składki w obydwóch Państwach.

(2) Jeżeli roszczenie do świadczenia istnieje już na podstawie wewnętrznego prawa nawet i bez uwzględnienia postanowień niniejszej umowy, to winno być udzielone tymczasowe świadczenie; świadczenie tymczasowe może być udzielone także i w innych wypadkach.

(3) Jeżeli uiszczono zostały składki do instytucyj ubezpieczeniowych obydwóch Państw, a uprawniony mieszka na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, to właściwymi są:

a) dla roszczeń z tytułu niemieckiego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa Landesversicherungsanstalt Schlesien z wyjątkiem roszczeń do Reichsknappschaft,

erhaltung der Anwartschaften aus der deutschen Angestelltenversicherung in derselben Weise berücksichtigt, wie wenn diese Beitragszeiten in der deutschen Invalidenversicherung zurückgelegt worden wären. Die in der deutschen Invalidenversicherung zurückgelegten Beitragszeiten werden zur Aufrechterhaltung der Anwartschaften aus der polnischen Angestelltenversicherung berücksichtigt.

(2) Die in der polnischen Angestelltenversicherung zurückgelegten Beitragszeiten werden zur Aufrechterhaltung der Anwartschaften aus der deutschen Invalidenversicherung in der gleichen Weise berücksichtigt, wie wenn die Beitragszeiten in der deutschen Angestelltenversicherung zurückgelegt worden wären und umgekehrt.

Artikel 28.

Ist die Summe der nach den Artikeln 19 bis 27 berechneten Renten — einschliesslich des Reichs- (Staats-) Zuschusses — kleiner als die Rente, die dem Berechtigten in einem der beiden Staaten allein nach innerstaatlichen Vorschriften und auf Grund der in diesem Staate zurückgelegten Beitragszeit zustehen würde, so hat der Versicherungsträger dieses Staates die ihm zur Last fallende Rente um den Unterschiedsbetrag zu erhöhen. Für den Vergleich wird von dem Verhältnis der Valuten an der Börse der Hauptstadt des Staates ausgegangen, dem der Versicherungsträger angehört; massgebend ist der Stand an dem ersten Tage des Vierteljahrs in dem die einzelnen Rentenbeträge angewiesen werden.

Artikel 29.

Sofern nach innerstaatlichem Recht eine Rente mit Rücksicht auf eine andere Rente gekürzt wird oder ruht, stehen die entsprechenden deutschen und polnischen Renten einander gleich.

Artikel 30.

(1) Die Versicherungsträger beider Staaten stellen die von ihnen zu gewährenden Leistungen fest und erteilen hierüber einen Bescheid. Dem entsprechenden Versicherungsträger des anderen Staates ist vorher Gelegenheit zur Äusserung zu geben, wenn Beiträge in beiden Staaten entrichtet sind.

(2) Ist der Anspruch auch ohne die Bestimmungen dieses Vertrags schon nach innerstaatlichem Rechte begründet, so ist eine vorläufige Leistung zu gewähren; im übrigen kann eine vorläufige Leistung gewährt werden.

(3) Sind Beiträge an Versicherungsträger beider Staaten entrichtet, und wohnt der Berechtigte im Gebiete der Republik Polen, so ist zuständig

a) für die Ansprüche aus der deutschen Invalidenversicherung die Landesversicherungsanstalt Schlesien mit Ausnahme der Ansprüche an die Reichsknappschaft,

b) dla roszczeń do Reichsknappschaft - Oberschlesische Knappschaft.

Artykuł 31.

O ile instytucja ubezpieczeniowa ustaliła świadczenie, a uprzednio albo później uiszczone zostały składki, które nie były uwzględnione przy ustaleniu tego świadczenia, wówczas świadczenie to winno być na nowo ustalone na podstawie postanowień niniejszej umowy także w tych wypadkach, gdy warunki dla otrzymania świadczenia zostały już wypełnione przez wewnętrzne okresy składkowe danego Państwa. Poprzednie orzeczenie traci swą moc z chwilą ponownego ustalenia świadczenia.

Artykuł 32.

W razie jeżeli jedno z obydwóch Państw zawrze lub zawarło z Państwem trzecim umowę o ubezpieczeniu społecznym, to obydwie zwierzchnie władze administracyjne porozumieją się co do ewentualnego uwzględniania okresów składkowych, przebytych w Państwie trzecim dla utrzymania ekspektatyw, wypełnienia okresu wyczekiwania i wymiaru świadczeń.

C. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KONCOWE.

Artykuł 33.

(1) Artykuł 186 polsko - niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r. otrzymuje następujący ust. 3a:

„Postanowienia ust. 3 zdania 1 i 2 mają zastosowanie również wtedy, gdy ubezpieczony w dniu zmiany suwerenności nie był zatrudniony albo już nie żył, ale ostatnio przed tym dniem był zatrudniony na polskiej części obszaru plebiscytowego. Postanowienia ust. 3 zdania 3 mają zastosowanie również wtedy, gdy dobrowolnie ubezpieczony w dniu zmiany suwerenności już nie żył, lecz ostatnio przed tym dniem mieszkał na polskiej części obszaru plebiscytowego”.

(2) Wydatki, wynikające dla polskich instytucji ubezpieczeniowych z postanowień ust. 1, będą im w połowie zwrócone przez niemieckie ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa. Jeżeli roszczenie do renty istniało w dniu wejścia w życie niniejszej umowy, będzie zwrócona połowa kapitałowej wartości rocznej renty, jeżeli zaś nie istniało, zwracana będzie z końcem każdego roku kalendarzowego połowa kwot rentowych, płatnych w przeciągu tego roku. Dla wysokości renty będą miarodajne ogólne polskie przepisy, zaś dla obliczenia wartości kapitałowej postanowienia niemieckiego rozporządzenia z dnia 6 marca 1924 r. (Reichsministerialblatt str. 102). Przy obliczaniu wartości kapitałowej bierze się za podstawę wiek uprawniający w dniu wejścia w życie niniejszej umowy. O ile ubezpieczony był po dniu 14 czerwca 1922 r. ubezpieczony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, to przy obliczaniu podlega-

b) für die Ansprüche an die Reichsknappschaft die Oberschlesische Knappschaft.

Artikel 31.

Hat ein Versicherungsträger eine Leistung festgestellt, und sind vorher oder nachher Beiträge entrichtet worden, die bei Feststellung der Leistung nicht berücksichtigt waren, so ist die Leistung auf Grund der Vertragsbestimmungen neu festzustellen, auch wenn die Leistungsvoraussetzungen schon durch die innerstaatlichen Beitragszeiten erfüllt sind. Der frühere Bescheid wird mit der Neufeststellung unwirksam.

Artikel 32.

Für den Fall, dass einer der beiden Staaten mit einem dritten Staat einen Sozialversicherungsvertrag abschliesst oder abgeschlossen hat, werden sich die beiden obersten Verwaltungsbehörden über die etwaige Berücksichtigung der in dem dritten Staate zurückgelegten Beitragszeiten für die Aufrechterhaltung der Anwartschaft, die Erfüllung der Wartezeit und die Bemessung der Leistungen verständigen.

C. ÜBERGANGS-UND SCHLUSSBESTIMMUNGEN.

Artikel 33.

(1) Der Artikel 186 des deutsch-polnischen Abkommens über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 erhält folgenden Abs. 3a:

„Die Bestimmungen des Abs. 3 Satz 1 und 2 gelten auch dann, wenn der Versicherte am Tage des Übergangs der Staatshoheit nicht beschäftigt oder schon gestorben, aber zuletzt vor diesem Tage im polnischen Teile des Abstimmungsgebiets beschäftigt war. Die Bestimmungen des Abs. 3 Satz 3 gelten auch dann, wenn der freiwillig Versicherte am Tage des Übergangs der Staatshoheit schon gestorben war, aber zuletzt vor diesem Tage im polnischen Teile des Abstimmungsgebiets gewohnt hat”.

(2) Die Aufwendungen, die den polnischen Versicherungsträgern aus den Bestimmungen des Abs. 1 erwachsen, werden ihnen zur Hälfte aus der deutschen Invalidenversicherung ersetzt. Ersetzt wird, wenn am Tage des Inkrafttretens dieses Vertrags ein Anspruch auf Rente bestand, die Hälfte des Kapitalwerts der Jahresrente, sonst am Schlusse jedes Kalenderjahres die Hälfte der im Laufe des Jahres fälligen Rentenbeträge. Die Höhe der Rente richtet sich nach den allgemeinen polnischen Vorschriften und die Berechnung des Kapitalwerts nach den Bestimmungen der deutschen Verordnung vom 6. März 1924 (Reichsministerialblatt S. 102). Bei der Berechnung des Kapitalwerts wird von dem Lebensalter ausgegangen, das der Berechtigte am Tage des Inkrafttretens dieses Vertrags hatte. War der Versicherte nach dem 14. Juni 1922 im Gebiete der Republik Polen versichert, so wird für die Berech-

jącego zwrotowi kapitału albo podlegającej zwrotowi renty należy wziąć za podstawę tylko tę część renty, która odpowiada stosunkowi okresu składowego, przebytego przed dniem 15 czerwca 1922 r. do łącznego okresu składowego, obciążającego polską instytucję ubezpieczeniową. Do zapłaty zobowiązana jest wobec polskiej instytucji ubezpieczeniowej Landesversicherungsanstalt Schlesien. Rozliczenie wewnątrz niemieckiego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa ureguluje niemiecka zwierzchnia władza administracyjna.

(3) Porozumienie niniejsze w niczem nie narusza postanowień artykułu 186 ust. 1 i 2 konwencji z dnia 15 maja 1922 r.

(4) O ile uprawnionemu, podpadającemu pod przepisy ust. 1, udzielono świadczeń ze strony niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, wówczas polska instytucja ubezpieczeniowa skraca odpowiednio świadczenia, których ma udzielić za ten sam okres czasu. Wartość kapitałowa, która winna być zwrócona przez niemieckie ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa, zmniejsza się o wartość świadczeń niemieckich, o ile nie przewyższają one świadczeń polskich.

Artykuł 34.

(1) Artykuł 12 polsko - niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. otrzymuje następujący ust. 4:

„Ust. 1 stosuje się odpowiednio również do ekspektatyw osób dobrowolnie ubezpieczonych, które nigdy nie podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu brackiemu. Będą one przydzielone temu bractwu, do którego przynależy przedsiębiorstwo, w którym były one ostatnio zatrudnione”.

(2) Artykuł 13 ust. 1 układu z dnia 26 sierpnia 1922 r. uzupełnia się jak następuje:

„Ekspektatywy osób dobrowolnie ubezpieczonych w rozumieniu artykułu 12 ust. 4 dzielą się według zasady artykułu 12 ust. 4”.

Artykuł 35.

(1) Polskie instytucje ubezpieczeniowe przejmują od dnia 1 lipca 1931 r. świadczenia niemieckiego ubezpieczenia od wypadków, ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa oraz ubezpieczenia pracowników umysłowych, o ile wypadek ubezpieczeniowy zaszedł przed dniem 1 stycznia 1923 r. a uprawniony w dniu 1 stycznia 1931 r. mieszkał na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Polskie prawo wyznaczy właściwą do przejścia instytucję ubezpieczeniową. Od dnia 1 lipca 1931 r. będzie miarodajne dla świadczeń prawo polskie.

(2) Niemieckie instytucje ubezpieczeniowe przejmują od dnia 1 lipca 1931 r. świadczenia polskiego ubezpieczenia od wypadków, ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa oraz ubezpieczenia pracowników umysłowych, o ile wypadek ubezpieczeniowy zaszedł przed dniem 1 stycznia 1923 r. a uprawniony w dniu 1 stycznia 1931 r. mieszkał na obszarze Rzeszy Niemieckiej albo, posiadając obywatelstwo

nung des zu erstattenden Kapitals oder der zu erstattenden Rente nur der Teil der Rente zugrunde gelegt, der dem Verhältnis der vor dem 15. Juni 1922 zurückgelegten Beitragszeit zur gesamten, dem polnischen Versicherungsträger zur Last fallenden Beitragszeit entspricht. Dem polnischen Versicherungsträger gegenüber ist die Landesversicherungsanstalt Schlesien zur Zahlung verpflichtet. Den Ausgleich innerhalb der deutschen Invalidenversicherung regelt die deutsche oberste Verwaltungsbehörde.

(3) Durch diese Vereinbarung werden die Bestimmungen des Artikel 186 Abs. 1 und 2 des oben genannten Abkommens vom 15. Mai 1922 in keinem Falle berührt.

(4) Sind an einen unter Abs. 1 fallenden Berechtigten von einem deutschen Versicherungsträger Leistungen gewährt worden, so kürzt der polnische Versicherungsträger die von ihm für den gleichen Zeitraum zu gewährenden Leistungen entsprechend. Der von der deutschen Invalidenversicherung zu erstattende Kapitalwert mindert sich um den Wert der deutschen Leistungen, soweit sie die polnischen Leistungen nicht übersteigen.

Artikel 34.

(1) Der Artikel 12 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 erhält folgenden Abs. 4:

„Abs. 1 gilt entsprechend auch für Anwartschaften der freiwillig versicherten Personen, die niemals knappschaftsversicherungspflichtig waren; sie werden der Knappschaft zugeteilt, welcher der Betrieb angehört, in dem sie zuletzt beschäftigt waren”.

(2) Der Artikel 13 Abs. 1 des Abkommens vom 26. August 1922 erhält folgenden Zusatz:

„Die Anwartschaften der freiwillig versicherten Personen im Sinne des Artikel 12 Abs. 4 werden nach dem Grundsatz des Artikel 12 Abs. 4 verteilt”.

Artikel 35.

(1) Die polnischen Versicherungsträger übernehmen vom 1. Juli 1931 ab die Leistungen der deutschen Unfall-, Invaliden- und Angestelltenversicherung, wenn der Versicherungsfall vor dem 1. Januar 1923 eingetreten war und der Berechtigte am 1. Januar 1931 im Gebiete der Republik Polen wohnte. Das polnische Recht bestimmt den für die Übernahme zuständigen Versicherungsträger. Die Leistungen richten sich vom 1. Juli 1931 ab nach polnischem Rechte.

(2) Die deutschen Versicherungsträger übernehmen vom 1. Juli 1931 ab die Leistungen der polnischen Unfall-, Invaliden- und Angestelltenversicherung, wenn der Versicherungsfall vor dem 1. Januar 1923 eingetreten war und der Berechtigte am 1. Januar 1931 entweder im Gebiete des Deutschen Reiches wohnte oder die deutsche Reichsangehörigkeit besass und ausserhalb des Gebietes der Re-

Rzeszy Niemieckiej, mieszkał w Europie poza obszarem Rzeczypospolitej Polskiej. Niemieckie prawo wyznaczy właściwą do przejęcia instytucję ubezpieczeniową. Od dnia 1 lipca 1931 r. będzie miarodajne dla świadczeń prawo niemieckie.

(3) Wypadek ubezpieczeniowy, na podstawie którego ubezpieczony pobiera rentę, uważa się w rozumieniu ust. 1 i 2 również za wypadek ubezpieczeniowy dla świadczeń, należnych pozostałym członkom rodziny. W ubezpieczeniu od wypadków uważany będzie wypadek przy pracy za wypadek ubezpieczeniowy również dla świadczeń należnych pozostałym członkom rodziny. Poza tem uważane będzie za wypadek ubezpieczeniowy dla rent wdowy i wdowca z tytułu ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa ziszczenie się w stosunku do osoby wdowy (wdowca) tych warunków, od których uzależnione jest udzielanie tych rent.

(4) Przejmująca instytucja ubezpieczeniowa otrzymuje od dotychczas właściwej instytucji ubezpieczeniowej wartość kapitałową, odpowiadającą wartości renty rocznej. O ile jednak na podstawie postanowień ust. 1 i 2 mają być przejęte osoby, pobierające renty ubezpieczenia pracowników umysłowych, wartości kapitałowej przekazywać się nie będzie. Przy obliczaniu wartości kapitałowej będzie brany za podstawę wiek uprawnionego w dniu 1 lipca 1931 r.

(5) W ubezpieczeniu od wypadków kwota renty rocznej będzie obliczana na podstawie jednolitego zarobku rocznego. Za roczny zarobek przyjmuje się w ubezpieczeniu od wypadków przemysłowem i morskiem kwotę 1.000 marek Rzeszy, w ubezpieczeniu od wypadków w rolnictwie kwotę 500 marek Rzeszy. Wartość kapitałowa będzie obliczana na podstawie niemieckiego rozporządzenia o odprawach za renty wypadkowe z dnia 14 czerwca 1926 r. (Reichsgesetzblatt I str. 269).

(6) W ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa przyjmuje się za kwotę roczną renty inwalidzkiej lub starczej kwotę 180 marek Rzeszy, dla renty wdowej lub wdowca kwotę 100 marek Rzeszy, dla renty sierociej kwotę 50 marek Rzeszy. Wartość kapitałowa będzie obliczana na podstawie niemieckiego rozporządzenia o wartości kapitałowej rent w ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa z dnia 6 marca 1924 r. (Reichsministerialblatt str. 102).

(7) O ile renta z powodu zbiegu z inną rentą nie jest wypłacana w pełnej wysokości albo nie jest wypłacana wogóle, lub też o ile chodzi przy przejęciu tylko o udziały rentowe, to zwraca się tylko połowę wartości kapitałowej.

(8) Dodatki na dzieci nie będą uwzględniane przy obliczaniu wartości kapitałowej.

(9) O ile niemiecka instytucja ubezpieczeniowa ma przejąć roszczenia, podpadające pod artykuł 33, to wartość kapitałowa, która ma być wypłacona przez polskie instytucje ubezpieczeniowe, zostaje zmniejszona o kwotę, którą niemiecka instytucja ubezpieczeniowa winnaby zapłacić polskiej instytucji ubezpieczeniowej na podstawie artykułu 33.

(10) Przejęte świadczenia podlegają postanowieniom niniejszej umowy.

(11) Z przejęcia, przewidzianego w ust. 1, wyjęte są:

publik Polen in Europa wohnte. Das deutsche Recht bestimmt den für die Übernahme zuständigen Versicherungsträger. Die Leistungen richten sich vom 1. Juli 1931 ab nach deutschem Rechte.

(3) Der Versicherungsfall, auf Grund dessen ein Versicherter eine Rente bezieht, gilt im Sinne der Abs. 1 und 2 auch als Versicherungsfall für die Hinterbliebenenbezüge. In der Unfallversicherung gilt der Unfall als Versicherungsfall auch für die Hinterbliebenenbezüge. Im übrigen gilt als Versicherungsfall für die Witwen- und Witwerrenten aus der Invalidenversicherung der Eintritt derjenigen Bedingungen in der Person der Witwe (des Witwers), von denen die Gewährung dieser Renten abhängig ist.

(4) Der übernehmende Versicherungsträger erhält von dem bisher zuständigen Versicherungsträger ein dem Werte der Jahresrente entsprechendes Abfindungskapital. Soweit aber Empfänger von Renten der Angestelltenversicherung auf Grund der Bestimmungen der Abs. 1 und 2 übernommen werden, wird ein Abfindungskapital nicht überwiesen. Bei der Berechnung des Kapitalwerts wird von dem Lebensalter ausgegangen, das der Berechtigte am 1. Juli 1931 hatte.

(5) In der Unfallversicherung wird der Betrag der Jahresrente nach einheitlichem Jahresarbeitsverdienste berechnet. Als Jahresarbeitsverdienst gilt in der Gewerbe- und See-Unfallversicherung der Betrag von 1000 Reichsmark, in der landwirtschaftlichen Unfallversicherung der Betrag von 500 Reichsmark. Die Berechnung der Kapitalwerte richtet sich nach der deutschen Verordnung über die Abfindungen für Unfallrenten vom 14. Juni 1926 (Reichsgesetzblatt I. S. 269).

(6) In der Invalidenversicherung gilt als Jahresbetrag für eine Invaliden- oder Altersrente der Betrag von 180 Reichsmark, für eine Witwen- oder Witwerrente der Betrag von 100 Reichsmark, für eine Waisenrente der Betrag von 50 Reichsmark. Die Berechnung der Kapitalwerte richtet sich nach der deutschen Verordnung über Kapitalwerte von Renten aus der Invalidenversicherung vom 6. März 1924 (Reichsministerialblatt S. 102).

(7) Wird eine Rente wegen des Zusammenstehens mit einer anderen Rente nicht voll oder überhaupt nicht ausgezahlt oder handelt es sich bei der Übernahme nur um Rentenanteile, so wird nur die Hälfte des Kapitalwertes erstattet.

(8) Kinderzulagen bleiben bei der Abfindung ausser Betracht.

(9) Hat ein deutscher Versicherungsträger Ansprüche zu übernehmen, die unter Artikel 33 fallen, so ermässigt sich das von dem polnischen Versicherungsträger zu zahlende Abfindungskapital um den Betrag, den der deutsche Versicherungsträger nach Artikel 33 an den polnischen zu zahlen hätte.

(10) Die übernommenen Leistungen unterliegen den Bestimmungen dieses Vertrags.

(11) Ausgenommen von der in Abs. 1 vorgesehenen Übernahme sind:

1. roszczenia, przysługujące osobom, które w drodze opcji stały się obywatelami polskimi,
2. roszczenia do niemieckich instytucji ubezpieczeniowych, przysługujące polskim robotnikom rolnym i pozostałym po nich członkom rodziny,
3. roszczenia do Landesversicherungsanstalt Schlesiens, jeżeli uprawniony w dniu 1 stycznia 1931 r. mieszkał na obszarze Województwa Śląskiego,
4. wszelkie inne roszczenia, o ile renta w dniu 1 stycznia 1931 r. albo później była faktycznie wypłacana.

(12) O ile odstępująca instytucja ubezpieczeniowa udzieliła świadczeń uprawnionemu, podpadającemu pod ust. 1 lub 2 za czas po 30 czerwca 1931 r., to przejmująca instytucja ubezpieczeniowa skraca odpowiednio świadczenia, których ma udzielić za ten sam okres czasu. Wartość kapitałowa, która ma być zwrócona przez odstępującą instytucję ubezpieczeniową, zmniejsza się o wartość udzielonych przez nią świadczeń, o ile nie przekraczają one świadczeń przejmującej instytucji ubezpieczeniowej.

Artykuł 36.

Kwoty, które mają być przekazane w myśl artykułu 5 ust. 2, artykułów 33 i 35, winny być wpłacone najpóźniej w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wezwania do wypłaty, w razie zaś zwłoki z oprocentowaniem 4 od sta.

Artykuł 37.

O ile świadczenia ubezpieczenia rentowego mają być stosownie do artykułu 48 ust. 1 płacone za czas przed wejściem w życie niniejszej umowy, a nie zostały jeszcze wypłacone w chwili wejścia jej w życie, to zostaną one wypłacone za pośrednictwem instytucji ubezpieczeniowej tego Państwa, którego obywatelstwo posiada uprawniony. Zwierzchnia władza administracyjna tego Państwa oznaczy właściwą instytucję ubezpieczeniową oraz zawiadomi o tem zwierzchnią władzę administracyjną Państwa drugiego. Jeżeli w Państwie, którego obywatelstwo posiada uprawniony, była zorganizowana opieka, to najwyższa władza administracyjna tego Państwa może postanowić, czy i w jakiej mierze świadczenia tej opieki mają być zwrócone z przysługujących uprawnionemu świadczeń ubezpieczeniowych.

Artykuł 38.

(1) Jeżeli ubezpieczonym w czasie od dnia 1 listopada 1918 r. wygasły, podczas gdy mieszkali na obecnym obszarze jednego Państwa, ekspektatywy do świadczeń ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, ubezpieczenia pracowników umysłowych lub pensyjnego ubezpieczenia brackiego Państwa drugiego, to ekspektatywy te na wniosek będą przywrócone za czas do dnia wejścia w życie niniejszej umowy bez potrzeby opłacania składek albo uznaniówek za czas ubiegły. Wniosek może być przedłożony wyłącznie w przeciągu roku od chwili wejścia w życie niniejszej umowy.

1. die Ansprüche solcher Berechtigten, die durch Option polnische Staatsangehörige geworden sind,
2. die Ansprüche polnischer landwirtschaftlicher Arbeiter und ihrer Hinterbliebenen gegen deutsche Versicherungsträger,
3. die Ansprüche gegen die Landesversicherungsanstalt Schlesiens, wenn der Berechtigte am 1. Januar 1931 im Gebiete der schlesischen Wojewodschaft wohnte,
4. sonstige Ansprüche, wenn die Rente am 1. Januar 1931 oder nachher tatsächlich gezahlt wurde.

(12) Sind an einen unter Abs. 1 oder 2 fallenden Berechtigten für die Zeit nach dem 30. Juni 1931 von dem abgebenden Versicherungsträger Leistungen gewährt worden, so kürzt der übernehmende Versicherungsträger die von ihm für den gleichen Zeitraum zu gewährenden Leistungen entsprechend. Der von dem abgebenden Versicherungsträger zu erstattende Kapitalwert mindert sich um den Wert der von ihm gewährten Leistungen, soweit sie nicht die Leistungen des übernehmenden Versicherungsträgers übersteigen.

Artikel 36.

Die gemäss Artikel 5 Abs. 2, Artikel 33 und 35 zu überweisenden Beträge sind spätestens binnen sechs Monaten nach der Anforderung zu zahlen und bei Verzug mit vier vom Hundert zu verzinsen.

Artikel 37.

Soweit Leistungen der Rentenversicherung gemäss Artikel 48 Abs. 1 für eine Zeit vor dem Inkrafttreten dieses Vertrags zu zahlen und beim Inkrafttreten des Vertrags noch nicht ausgezahlt sind, werden sie durch Vermittlung eines Versicherungsträgers des Staates gezahlt, dessen Staatsangehörigkeit der Berechtigte besitzt. Die oberste Verwaltungsbehörde dieses Staates bezeichnet den zuständigen Versicherungsträger und teilt die Bezeichnung der obersten Verwaltungsbehörde des anderen Staates mit. Ist in dem Staate, dessen Staatsangehörigkeit der Berechtigte besitzt, eine Fürsorge eingerichtet, so kann die oberste Verwaltungsbehörde dieses Staates bestimmen, dass und wie die Leistungen der Fürsorge aus den dem Berechtigten zustehenden Versicherungsleistungen zu ersetzen sind.

Artikel 38.

(1) Haben Versicherte in der Zeit seit dem 1. November 1918, während sie in dem gegenwärtigen Gebiete des einen Staates wohnten, die Anwartschaft auf die Leistungen der Invaliden-, Angestellten- oder knappschaftlichen Pensionsversicherung des anderen Staates erlöschen lassen, so werden die Anwartschaften auf Antrag mit Wirkung für die Zeit bis zum Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages wiederhergestellt, ohne dass es der Entrichtung von Beiträgen oder Anerkennungsgebühren für die Vergangenheit bedarf. Der Antrag ist nur innerhalb eines Jahres vom Inkrafttreten dieses Vertrages ab zulässig.

(2) Ust. 1 nie ma zastosowania do ekspektatyw, które wygasły przed dniem 15 czerwca 1922 r. podczas gdy ubezpieczony zamieszkiwał na górnośląskim obszarze plebiscytowym.

(3) Wniosek o przywrócenie rozstrzygany będzie, jeżeli równocześnie może być zgłoszony wniosek o świadczenie, wraz z tym wnioskiem, w przeciwnym razie osobnym orzeczeniem. W tym ostatnim wypadku o wniosku rozstrzyga

po stronie polskiej

Ubezpieczalnia Krajowa, o ile chodzi o ekspektatywy do świadczeń ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w Województwach Poznańskim i Pomorskim, Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, o ile chodzi o ekspektatywy do świadczeń ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w Województwie Śląskiem, pozatem Spółka Bracka oraz zakład wyznaczony przez Związek Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych,

po stronie niemieckiej

Landesversicherungsanstalt Schlesien lub Reichsknappschaft, o ile chodzi o ekspektatywy do świadczeń niemieckiego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, pozatem Reichsversicherungsanstalt für Angestellte lub Reichsknappschaft.

(4) Orzeczenie winno być doręczone wnioskodawcy; o ile chodzi o środki prawne, będzie ono uważane za równe z orzeczeniem ustalającym.

(5) O ile między Reichsknappschaft a polskimi bractwami górniczymi Województwa Śląskiego zostały zawarte dalej idące porozumienia w sprawie utrzymania ekspektatyw, to o ile chodzi o przeszłość, pozostawia się je nadal w mocy.

(6) Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw mogą za wzajemnem porozumieniem zarządzić dalsze przywrócenie, poza postanowieniami niniejszej umowy, wygasłych ekspektatyw. Zwierzchnie władze administracyjne każdego z obydwóch Państw mogą zarządzić przywrócenie ekspektatyw dla poszczególnych wypadków.

(7) O ile na mocy niniejszego artykułu przyznane zostało świadczenie, to zapłata za czas wstecz przed dniem wejścia w życie niniejszej umowy nie będzie miała miejsca.

(8) Także w wypadkach, gdy na podstawie postanowień tego artykułu ekspektatywa została przywrócona albo będzie mogła być przywrócona, dopuszczone będzie opłacanie dobrowolnych składek wstecz za czas od dnia 1 stycznia 1924 r. do dnia wejścia w życie niniejszej umowy niezależnie od terminów, przewidzianych w wewnętrznym ustawodawstwie. Zapłata wstecz jest dopuszczalna tylko w przeciągu roku od wejścia w życie umowy. Nie zostają przytem naruszone ogólne warunki co do dopuszczalności dobrowolnego kontynuowania ubezpieczenia.

(9) Jako wyrównanie postanowień ust. 1 zdolna do tego świadczenia polska instytucja ubezpieczeniowa, którą wyznaczy polska zwierzchnia władza administracyjna, przekaze niemieckiej zwierz-

(2) Abs. 1 gilt nicht für Anwartschaften, die vor dem 15. Juni 1922 erloschen sind, während der Versicherte in dem oberschlesischen Abstimmungsgebiete wohnte.

(3) Über den Wiederherstellungsantrag wird, wenn zugleich ein Leistungsantrag gestellt werden kann, zugleich mit diesem, anderenfalls durch besonderen Bescheid entschieden. Im letzteren Fall entscheidet über den Antrag

auf deutscher Seite

die Landesversicherungsanstalt Schlesien oder die Reichsknappschaft, soweit es sich um Anwartschaften auf Leistungen der deutschen Invalidenversicherung handelt, im übrigen die Reichsversicherungsanstalt für Angestellte oder die Reichsknappschaft,

auf polnischer Seite

die Ubezpieczalnia Krajowa, soweit es sich um Anwartschaften auf Leistungen der Invalidenversicherung in den Wojewodschaften Poznań und Pomorze handelt, der Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, soweit es sich um Anwartschaften auf Leistungen der Invalidenversicherung in der schlesischen Wojewodschaft handelt, im übrigen die Spółka Bracka und die vom Związek Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych bestimmte Anstalt.

(4) Der Bescheid ist dem Antragsteller zuzustellen; er steht hinsichtlich der Rechtsmittel einem Feststellungsbescheide gleich.

(5) Soweit zwischen der Reichsknappschaft und den polnischen Knappschaftsvereinen in der schlesischen Wojewodschaft über die Aufrechterhaltung der Anwartschaften weitergehende Abmachungen getroffen worden sind, behält es hierbei für die Vergangenheit sein Bewenden.

(6) Die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten können im gegenseitigen Einvernehmen über die Bestimmungen dieses Vertrages hinaus die Wiederherstellung der erloschenen Anwartschaften anordnen. Die oberste Verwaltungsbehörde jedes der beiden Staaten kann für Einzelfälle die Wiederherstellung der Anwartschaften anordnen.

(7) Wird auf Grund dieses Artikels eine Leistung bewilligt, so finden für die Zeit vor dem Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages Nachzahlungen nicht statt.

(8) Auch wenn die Anwartschaft nach den Bestimmungen dieses Artikels wiederhergestellt wird oder wiederhergestellt werden kann, dürfen freiwillige Beiträge für die Zeit vom 1. Januar 1924 bis zum Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages ohne Rücksicht auf die nach innerstaatlichem Recht bestehenden Fristen nachentrichtet werden. Die Nachzahlung ist nur innerhalb eines Jahres vom Inkrafttreten des Vertrages ab zulässig. Die allgemeinen Voraussetzungen für die Zulässigkeit der freiwilligen Weiterversicherung bleiben unberührt.

(9) Zum Ausgleich aus Abs. 1 überweist ein von der polnischen obersten Verwaltungsbehörde zu bestimmender leistungsfähiger polnischer Versicherungsträger der deutschen obersten Verwaltungsbehörde

chniej władzy administracyjnej kwotę 500.000 marek Rzeszy. Kwota ta ma być wypłacona bezprocentowo w pięciu rocznych ratach po 100.000 marek Rzeszy. Pierwsza roczna rata staje się płatna z końcem tego roku kalendarzowego, w którym wejdzie w życie niniejsza umowa. Dalsze raty roczne winny być uiszczone z końcem każdego z następnych czterech lat kalendarzowych. Wobec niemieckiej zwierzchniej władzy administracyjnej zobowiązana jest do zapłaty instytucja ubezpieczeniowa, wyznaczona przez polską zwierzchnią władzę administracyjną. Rozrachunek wewnątrz polskiego ubezpieczenia społecznego ustali polska zwierzchnia władza administracyjna. Niemiecka zwierzchnia władza administracyjna ustali bliższe szczegóły co do zużytkowania tych kwot.

Artykuł 39.

Jeżeli obywatel jednego z obydwóch Państw, który wpłacał składki do niemieckiego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, przeniósł się na taki obszar Rzeczypospolitej Polskiej, na którym jeszcze ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa nie istnieje, to ekspektatywy, istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej umowy, uważa się za utrzymane do upływu jednego roku po wejściu w życie umowy, przyczem nie zostaną naruszone ewentualne dalej idące prawa, wynikające z wewnątrzno-państwowych przepisów o utrzymaniu ekspektatywy.

Artykuł 40.

(1) Postanowienia artykułu 190 ust. 2 i artykułu 198 ust. 2 polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r. tracą moc obowiązującą.

(2) Za datę, z którą utraciły moc obowiązującą postanowienia artykułu 177 ust. 1 i 2, artykułu 188 ust. 2 i 3 i artykułów 191, 192 wymienionej w ust. 1 konwencji, uważa się dzień 31 grudnia 1922 r., co się tyczy artykułu 184 ust. 1 i 2 dzień 25 lutego 1923 r., oraz co się tyczy artykułu 197 ust. 2 oraz artykułów 199 i 200 dzień 31 października 1922 r.

(3) Uważa się, że postanowienia artykułu 179 ust. 2, artykułu 186 ust. 4 i artykułu 196 ust. 3 wymienionej w ust. 1 konwencji utraciły moc obowiązującą.

(4) Postanowienia artykułu 188 ust. 1 oraz artykułu 194 wymienionej w ust. 1 konwencji utraciły moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 1922 r., zaś postanowienia artykułu 197 oraz artykułu 202 z dniem 31 października 1922 r.

(5) Za datę, z którą uważać należy za wygasłe przewidziane w artykule 27 polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki Brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. prawo wolnego przesiedlania się między niemieckimi spółkami brackimi a polską spółką bracką, uważa się dzień 31 grudnia 1923 r.

(6) O ile w artykułach 184, 188, 191, 192, 194, 197, 199, 200 i 202 wymienionej w ust. 1 konwencji górnośląskiej przewidziane jest przekazanie kapitałów, obie strony zrzekają się tych kapitałów.

den Betrag von 500 000 Reichsmark. Der Betrag ist in fünf Jahreszahlungen von je 100 000 Reichsmark zinslos zu entrichten. Die erste Jahreszahlung ist fällig zum Ende des Kalenderjahres, in dem dieser Vertrag in Kraft getreten ist. Die weiteren Jahreszahlungen sind zum Ende jedes der folgenden vier Kalenderjahre zu bewirken. Der deutschen obersten Verwaltungsbehörde gegenüber ist der von der polnischen obersten Verwaltungsbehörde bestimmte Versicherungsträger zur Zahlung verpflichtet. Den Ausgleich innerhalb der polnischen Sozialversicherung regelt die polnische oberste Verwaltungsbehörde. Über die Verwendung der überwiesenen Beträge bestimmt die deutsche oberste Verwaltungsbehörde das Nähere.

Artikel 39.

Verzichtet ein Angehöriger eines der beiden Staaten, der Beiträge zur deutschen Invalidenversicherung geleistet hat, in ein Gebiet der Republik Polen, für das noch keine Invalidenversicherung besteht, so gelten die Anwartschaften, die am Tage des Inkrafttretens dieses Vertrages laufen, bis zum Ablauf eines Jahres nach dem Inkrafttreten des Vertrags als aufrechterhalten, unbeschadet der sich aus den innerstaatlichen Vorschriften über die Aufrechterhaltung der Anwartschaften etwa ergebenden weitergehenden Rechte.

Artikel 40.

(1) Die Bestimmungen des Artikel 190 Abs. 2 und des Artikel 198 Abs. 2 des deutsch-polnischen Abkommens über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 treten ausser Kraft.

(2) Als Zeitpunkt, zu dem die Bestimmungen des Artikel 177 Abs. 1 und 2, des Artikel 188 Abs. 2 und 3 und der Artikel 191, 192 des in Abs. 1 bezeichneten Abkommens ausser Kraft getreten sind, gilt der 31. Dezember 1922, hinsichtlich des Artikel 184 Abs. 1 und 2 der 25. Februar 1923, hinsichtlich des Artikel 197 Abs. 2 und der Artikel 199 und 200 der 31. Oktober 1922.

(3) Die Bestimmungen des Artikel 179 Abs. 2, des Artikel 186 Abs. 4 und des Artikel 196 Abs. 3 des in Abs. 1 bezeichneten Abkommens gelten als ausser Kraft gesetzt.

(4) Die Bestimmungen des Artikel 188 Abs. 1 und des Artikel 194 des in Abs. 1 bezeichneten Abkommens sind mit dem 31. Dezember 1922, die Bestimmungen des Artikel 197 und des Artikel 202 mit dem 31. Oktober 1922 ausser Wirksamkeit getreten.

(5) Als Zeitpunkt, von dem ab die in Artikel 27 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 vorgesehene Freizügigkeit zwischen den deutschen Knappschaftsvereinen und dem polnischen Knappschaftsverein als erloschen anzusehen ist, gilt der 31. Dezember 1923.

(6) Soweit in Artikel 184, 188, 191, 192, 194, 197, 199, 200 und 202 des in Abs. 1 bezeichneten Abkommens über Oberschlesien eine Überweisung von Kapitalien vorgesehen ist, wird beiderseits darauf verzichtet.

(7) Postanowienia artykułu 15 ust. 1 i 2 oraz artykułu 26 ust. 2 i 3 polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki Brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r., tracą moc obowiązującą.

(8) Co się tyczy świadczeń, które przypadają za czas przed datami, ustalonymi w artykule 48 ust. 1 dla podjęcia wypłaty rent, rozrachunek między instytucjami obydwóch Państw nie będzie miał miejsca.

Artykuł 41.

(1) Przepisy dla wykonania niniejszej umowy, o ile okażą się potrzebne w zakresie działania każdego z obydwóch Państw, będą wydane przez nie samoistnie i to przez zwierzchnią władzę administracyjną albo przez wyznaczoną przez nią inną władzę.

(2) Wydane w myśl powyższego ustępu przepisy powinny być podane do wiadomości zwierzchniej władzy administracyjnej Państwa drugiego.

Artykuł 42.

Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw porozumieją się co do tego,

- a) w jaki sposób, możliwie najprostszy i najtańszy, mają być dokonywane z obszaru jednego Państwa do obszaru Państwa drugiego doręczenia i wypłaty z tytułu wykonywania ubezpieczenia społecznego,
- b) pod jakimi warunkami i w jaki sposób mają być ściągane zaległości składkowe lub inne wynikające ze stosunku ubezpieczeniowego pretensje instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa wobec dłużników w Państwie drugim.

Artykuł 43.

Zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw są upoważnione do przeprowadzania we wzajemnym porozumieniu uzupełnień i zmian niniejszej umowy, w szczególności do regulowania w sposób odmienny od ogólnych przepisów właściwości sądów ubezpieczeniowych.

Artykuł 44.

Zwierzchnią władzą administracyjną w rozumieniu niniejszej umowy jest po stronie polskiej Minister Pracy i Opieki Społecznej, po stronie niemieckiej Minister Pracy Rzeszy.

Artykuł 45.

(1) Przy wykonywaniu niniejszej umowy instytucje, władze i sądy ubezpieczenia społecznego obydwóch Państw znoszą się ze sobą bezpośrednio, zaś inne władze administracyjne za ich pośrednictwem.

(2) Instytucje, władze i sądy ubezpieczenia społecznego sporządzają swe pisma w swym języku urzędowym i dołączają przekład na język urzędowy Państwa drugiego.

Artykuł 46.

(1) Umowa niniejsza ma zastosowanie również do polskich robotników rolnych i pozostałych po

(7) Die Bestimmungen des Artikel 15 Abs. 1 und 2 und des Artikel 26 Abs. 2 und 3 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 treten ausser Kraft.

(8) Über Leistungen, die auf die Zeit vor den in Artikel 48 Abs. 1 für den Beginn der Rentenzahlungen bestimmten Zeitpunkten entfallen, findet zwischen den Versicherungsträgern beider Staaten keine Abrechnung statt.

Artikel 41.

(1) Die Bestimmungen zur Ausführung dieses Vertrags werden von jedem der beiden Staaten, soweit sie für seinen Bereich erforderlich sind, selbstständig getroffen, und zwar durch die oberste Verwaltungsbehörde oder die von ihr zu bestimmende Behörde.

(2) Die hiernach getroffenen Bestimmungen sollen der obersten Verwaltungsbehörde des anderen Staates mitgeteilt werden.

Artikel 42.

Die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten werden sich darüber verständigen,

- a) in welcher Weise Zustellungen und Zahlungen zur Durchführung der Sozialversicherung aus dem Gebiete des einen Staates in das des anderen möglichst einfach und mit möglichst geringen Kosten bewirkt werden,
- b) unter welchen Voraussetzungen und in welcher Weise Beitragsrückstände oder andere aus einem Versicherungsverhältnis entstandene Forderungen der Versicherungsträger des einen Staates gegen Schuldner in dem anderen Staate beigetrieben werden.

Artikel 43.

Die obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten werden ermächtigt, die Bestimmungen dieses Vertrags im beiderseitigen Einvernehmen zu ergänzen und abzuändern, insbesondere die Zuständigkeit der Versicherungsgerichte abweichend von den allgemeinen Vorschriften zu regeln.

Artikel 44.

Oberste Verwaltungsbehörde im Sinne dieses Vertrags ist auf deutscher Seite der Reichsarbeitsminister, auf polnischer Seite der Minister für Arbeit und Soziale Fürsorge.

Artikel 45.

(1) Bei Durchführung dieses Vertrags verkehren die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung beider Staaten miteinander unmittelbar und durch deren Vermittlung die übrigen Verwaltungsbehörden.

(2) Die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung fassen ihre Schreiben in ihrer Amtssprache ab und fügen eine Übersetzung in die Amtssprache des anderen Staates bei.

Artikel 46.

(1) Dieser Vertrag findet auch auf die polnischen landwirtschaftlichen Arbeiter und ihre Hinterbliebe-

nich członków rodziny. Umowa niniejsza nie narusza polsko-niemieckiej konwencji z dnia 24 listopada 1927 r. w sprawie polskich robotników rolnych.

(2) Przy stosowaniu § 203, § 586 Nr. 1, §§ 614, 1302, 1303 niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy uważa się w stosunku do polskiego robotnika rolnego, zatrudnionego tylko przez pewien określony czas na obszarze Rzeszy Niemieckiej, pozostawanie w Polsce z rodziną we wspólnym gospodarstwie domowym za nieprzerwaną, dopóki robotnik ten przebywa zgodnie z przepisami niemieckimi na obszarze Rzeszy Niemieckiej. To samo obowiązuje przy stosowaniu odpowiednich polskich przepisów w stosunku do niemieckiego robotnika rolnego, który zatrudniony jest tylko przez pewien określony czas na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

(3) Z chwilą wprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej na całym jej obszarze ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa robotników rolnych, nawiąza oba Państwa rokowania, aby w drodze wzajemnego porozumienia zabezpieczyć korzystanie z dobrodziejstw ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa, podczas ich zatrudnienia na obszarze Rzeszy Niemieckiej, również i tym polskim robotnikom sezonowym, którzy nie otrzymują świadectwa uprawniającego.

Artykuł 47.

(1) Różnice zdań, wynikające przy wykładni lub stosowaniu niniejszej umowy, polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r., działu II konwencji w sprawie polskich robotników rolnych z dnia 24 listopada 1927 r. oraz artykułów 171 do 206 polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r., będą na wniosek jednego z obydwóch Państw rozstrzygane wspólnie przez zwierzchnie władze administracyjne obydwóch Państw. O ile nie będzie można w ten sposób uzyskać załatwienia danej kwestji, to na żądanie chociażby jednego z obydwóch Państw kwestja sporna zostanie przedłożona Sądowi Rozjemczemu.

(2) Sąd Rozjemczy rozstrzyga sprawy sporne według postanowień niniejszej umowy a w razie potrzeby, w ich uzupełnieniu, według ogólnych zasad prawa i słuszności.

(3) Sąd Rozjemczy tworzy się od wypadku do wypadku. Składa się on z dwóch członków, mianowanych po jednym przez Rzeczpospolitą Polską i Rzeszę Niemiecką, jako też z przewodniczącego, który nie może posiadać obywatelstwa żadnego z obydwóch Państw.

(4) Przewodniczącego wyznaczają wspólnie obydwa Państwa. O ile w tej mierze nie dojdzie do porozumienia, zwrócą się obydwa Państwa z prośbą o zamianowanie go do Prezydenta Związkowego Konfederacji Szwajcarskiej.

(5) Każde z Państw wyznaczy zastępcę mianowanego przez siebie członka Sądu Rozjemczego.

(6) Zastępca przewodniczącego będzie mianowany w ten sam sposób jak przewodniczący.

(7) Sąd Rozjemczy ustali swój tryb postępowania. Przytem zostaną w miarę możliwości uwzględnio-

nen Anwendung. Der deutsch-polnische Vertrag über polnische landwirtschaftliche Arbeiter vom 24. November 1927 wird durch diesen Vertrag nicht berührt.

(2) Bei der Anwendung des § 203, des § 586 Nr. 1, der §§ 614, 1302, 1303 der deutschen Reichsversicherungsordnung gilt für einen polnischen landwirtschaftlichen Arbeiter, der nur eine bestimmte Zeit im Gebiete des Deutschen Reichs beschäftigt wird, die häusliche Gemeinschaft, in der er mit seinen Angehörigen im Gebiete der Republik Polen lebt, als nicht unterbrochen, solange sich der Arbeiter im Einklang mit den deutschen Vorschriften im Gebiete des Deutschen Reichs aufhält. Das gleiche gilt bei der Anwendung der entsprechenden polnischen Vorschriften für einen deutschen landwirtschaftlichen Arbeiter, der nur eine bestimmte Zeit im Gebiete der Republik Polen beschäftigt wird.

(3) Die beiden Staaten werden, sobald die Republik Polen für ihr ganzes Gebiet eine Invalidenversicherung für landwirtschaftliche Arbeiter geschaffen haben wird, in Verhandlungen eintreten, um durch Übereinkommen Vorsorge zu treffen, dass auch die polnischen Wanderarbeiter, die keinen Befreiungsschein erhalten, während ihrer Beschäftigung im Gebiete des Deutschen Reichs die Vorteile einer Invalidenversicherung genießen.

Artikel 47.

(1) Meinungsverschiedenheiten, die sich bei der Auslegung oder Anwendung dieses Vertrags, des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922, des Abschnitts II des deutsch-polnischen Vertrags über polnische landwirtschaftliche Arbeiter vom 24. November 1927 sowie der Artikel 171 bis 206 des deutsch-polnischen Abkommens über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 ergeben, werden auf Antrag eines der beiden Staaten von den obersten Verwaltungsbehörden beider Staaten gemeinsam entschieden. Wenn es nicht möglich ist, auf diesem Wege zu einer Lösung zu kommen, so wird die Streitfrage auf Verlangen auch nur eines der beiden Staaten einem Schiedsgericht unterbreitet.

(2) Das Schiedsgericht entscheidet über die Streitfälle nach den Bestimmungen dieses Vertrags und nötigenfalls in ihrer Ergänzung nach den allgemeinen Grundsätzen von Recht und Billigkeit.

(3) Das Schiedsgericht wird von Fall zu Fall gebildet. Es besteht aus zwei Beisitzern, von denen je einer vom Deutschen Reiche und von der Republik Polen ernannt wird, sowie aus einem Vorsitzenden, der keinem der beiden Staaten angehören darf.

(4) Der Vorsitzende wird von beiden Staaten gemeinschaftlich bestimmt. Falls eine Einigung darüber nicht zustande kommt, werden beide Staaten den Bundespräsidenten der Schweizerischen Eidgenossenschaft bitten, diese Ernennung vorzunehmen.

(5) Jeder Staat bezeichnet einen Stellvertreter des von ihm ernannten Beisitzers.

(6) Ein Stellvertreter des Vorsitzenden wird in derselben Weise ernannt wie der Vorsitzende selbst.

(7) Die Verfahrensordnung wird vom Schiedsgericht festgesetzt. Es wird dabei nach Möglichkeit

ne postanowienia haskiej konwencji z dnia 18 października 1907 r. w sprawie pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.

(8) Decyzje, zapadłe na mocy niniejszego artykułu, są ostateczne i wiążące dla instytucyj, władz i sądów ubezpieczenia społecznego obydwóch Państw jak również dla zainteresowanych.

(9) Dopóki w myśl ust. 1 toczy się postępowanie przed wyższą władzą administracyjną jednego z obydwóch Państw lub przed Sądem Rozjemczym, winno być wstrzymane wszelkie inne toczące się postępowanie. O ile rozstrzygnięcie, wydane w postępowaniu wewnątrzno-państwowem, odbiega od decyzji, wydanej na mocy niniejszego artykułu, to postępowanie winno być na wniosek wznowione.

(10) Każde Państwo ponosi koszty wynagrodzenia za czynności mianowanego przez siebie członka Sądu Rozjemczego oraz jego zastępcy, jako też połowę kosztów wynagrodzenia za czynności przewodniczącego i jego zastępcy. Inne koszty postępowania ponoszą obydwie Państwa po połowie.

Artykuł 48.

(1) O ile umowa niniejsza uchyla w stosunku do obywateli Państwa drugiego spoczywanie świadczeń rentowych, to świadczenia powyższe będą udzielane

a) uprawnionym z tytułu pensyjnego ubezpieczenia brackiego jako też uprawnionym, którzy w drodze opcji utracili obywatelstwo jednego Państwa a nabyli obywatelstwo Państwa drugiego, ze skutkiem od 1 lipca 1931 r.,

b) wszystkim innym uprawnionym ze skutkiem od 1 października 1931 r.

(2) Przy stosowaniu postanowień niniejszej umowy winny być uwzględniane również okresy składkowe, przebyte przed wejściem w życie tej umowy.

(3) Postanowienia tej umowy mają zastosowanie również do wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły przed wejściem w życie umowy.

(4) O ile na podstawie polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r., na podstawie decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 17 lipca 1922 r. lub na podstawie polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki Brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. przy uwzględnieniu postanowień artykułu 40 zostały ustalone łączne świadczenia ubezpieczeniowe z uwzględnieniem tak polskich jak i niemieckich składek, pozostaje to ustalenie nadal w mocy; postanowienia niniejszej umowy o wymiarze świadczeń w razie przechodniego ubezpieczenia międzypaństwowego nie mają w tej mierze zastosowania.

(5) Roszczenia o świadczenia, co do których w chwili wejścia w życie niniejszej umowy toczy się postępowanie ustalające, podlegają jej postanowieniom. Niezastosowanie tych postanowień stanowi powód do rewizji również wówczas, jeżeli Wyższy Urząd Ubezpieczeń nie mógł ich jeszcze zastosować.

(6) Postanowienia niniejszej umowy mają zastosowanie również do rent prawomocnie ustalonych

die Bestimmungen des Haager Abkommens zur friedlichen Erledigung internationaler Streitfälle vom 18. Oktober 1907 berücksichtigen.

(8) Die auf Grund dieses Artikels getroffenen Entscheidungen sind endgültig und für die Träger, Behörden und Gerichte der Sozialversicherung beider Staaten sowie für die Beteiligten bindend.

(9) Solange das Verfahren gemäss Abs. 1 bei der obersten Verwaltungsbehörde eines der beiden Staaten oder beim Schiedsgericht anhängig ist, ist ein sonst anhängiges Verfahren auszusetzen. Weicht eine in einem innerstaatlichen Verfahren ergangene Entscheidung von der auf Grund dieses Artikels getroffenen Entscheidung ab, so ist das Verfahren auf Antrag von neuem zu beginnen.

(10) Jeder Staat trägt die Vergütung für die Tätigkeit des von ihm ernannten Beisitzers und seines Stellvertreters sowie die Hälfte der Vergütung für die Tätigkeit des Vorsitzenden und seines Stellvertreters. Die sonstigen Kosten des Verfahrens werden von jedem Staat zur Hälfte getragen.

Artikel 48.

(1) Soweit durch diesen Vertrag das Ruhen von Rentenleistungen für die Angehörigen der anderen Staates ausgeschlossen wird, werden die Leistungen gewährt

a) an Berechtigte der knappschaftlichen Pensionsversicherung sowie an Berechtigte, die durch Option die Staatsangehörigkeit des einen Staates verloren und die des anderen Staates erworben haben, mit Wirkung vom 1. Juli 1931,

b) an die übrigen Berechtigten mit Wirkung vom 1. Oktober 1931.

(2) Bei Anwendung der Bestimmungen dieses Vertrags sind auch die Beitragszeiten zu berücksichtigen, die vor dem Inkrafttreten des Vertrags zurückgelegt sind.

(3) Die Bestimmungen des Vertrags gelten auch für Versicherungsfälle, die vor dem Inkrafttreten des Vertrags eingetreten sind.

(4) Soweit nach dem deutsch-polnischen Abkommen über Oberschlesien vom 15. Mai 1922, nach der Entscheidung des Rates des Völkerbundes vom 17. Juli 1922 oder nach dem deutsch-polnischen Abkommen über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 unter Berücksichtigung der Bestimmungen des Artikel 40 eine Gesamtversicherungsleistung auf Grund deutscher und polnischer Beitragsleistung festgestellt worden ist, behält es hierbei sein Bewenden; die Bestimmungen dieses Vertrags über die Berechnung der Leistungen für die Fälle der zwischenstaatlichen Wanderversicherung finden insoweit keine Anwendung.

(5) Ansprüche auf Leistungen, für die das Feststellungsverfahren beim Inkrafttreten dieses Vertrags schwebt, unterliegen seinen Bestimmungen. Ihre Nichtanwendung gilt auch dann als Revisionsgrund, wenn das Oberversicherungsamt sie noch nicht anwenden konnte.

(6) Die Bestimmungen dieses Vertrags finden auch auf die vor seinem Inkrafttreten rechtskräftig

przed dniem wejścia jej w życie a płynnych jeszcze przez trzy miesiące po jej wejściu w życie. Uprawnionemu należy udzielić nowego orzeczenia.

(7) Jeżeli wniosek o rentę został prawomocnie oddalony przed wejściem w życie niniejszej umowy, to należy na wniosek zbadać, czy postanowienia niniejszej umowy nie są dla uprawnionego korzystniejsze i udzielić co do tego nowego orzeczenia. Wniosek o tego rodzaju ponowne zbadanie może być zgłoszony tylko w przeciągu jednego roku po wejściu w życie umowy. Pozostali członkowie rodziny, posiadający obywatelstwo jednego z obydwóch układających się Państw, którzy do chwili wejścia w życie niniejszej umowy nie posiadali roszczenia o świadczenia z ubezpieczenia od wypadków Państwa drugiego z tego powodu, ponieważ w chwili wypadku nie przebywali zazwyczaj w danym Państwie, otrzymają należne im według niniejszej umowy świadczenia tylko w tym razie, o ile zwrócą się o nie w przeciągu jednego roku po wejściu w życie umowy.

(8) Za czas przed terminami, ustalonymi w niniejszej umowie, nie będzie się udzielać żadnych świadczeń. O ile za czas przed wejściem w życie umowy uprawnionym udzielono świadczeń wyższych, niż przysługują im według postanowień niniejszej umowy, to osoby, które otrzymały te świadczenia, nie są zobowiązane do zwrotu nadwyżki.

Artykuł 49.

(1) Każde z obydwóch Państw może z terminem sześciomiesięcznym wypowiedzieć umowę na koniec roku kalendarzowego.

(2) W razie wypowiedzenia umowy obowiązują mimo to w dalszym ciągu jej postanowienia w stosunku do roszczeń z tytułu wypadków ubezpieczeniowych, zaszytych przed jej wygaśnięciem; jednakże po upływie dwóch lat od wygaśnięcia umowy będą miały zastosowanie w stosunku do połowy renty z tytułu wypadków ubezpieczeniowych, zaszytych przed jej wejściem w życie, przepisy wewnątrzpaństwowe, na podstawie których renty obywateli obcych, przebywających zagranicą spoczywają lub w stan spoczynkania wprowadzone być mogą.

(3) Ekspektatywy, utrzymane lub przywrócone na podstawie niniejszej umowy, nie wygasają na skutek jej wypowiedzenia; dla dalszego ich utrzymania po wygaśnięciu umowy miarodajne będzie prawo wewnątrzpaństwowe.

Artykuł 50.

Umowa niniejsza winna być możliwie jak najrychlej ratyfikowana. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie. Umowa wchodzi w życie z pierwszym dniem tego miesiąca, który następuje po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych.

W DOWÓD CZEGO Pełnomocnicy położyli pod niniejszą umową swoje podpisy.

Sporządzono w dwóch oryginalnych egzemplarzach w języku polskim i niemieckim.

Berlin, dnia 11 czerwca 1931 r.

L. S. Dr. Witold Prądzyński L. S. Adolf Siedler
L. S. Izydor Wystouch L. S. Dr. Johannes Krohn

festgestellten und drei Monate nach seinem Inkrafttreten noch laufenden Renten Anwendung. Dem Berechtigten ist ein neuer Bescheid zu erteilen.

(7) Ist ein Rentenanspruch vor dem Inkrafttreten dieses Vertrags rechtskräftig abgelehnt worden, so ist auf Antrag zu prüfen, ob die Bestimmungen dieses Vertrags für den Berechtigten günstiger sind, und hierüber ein neuer Bescheid zu erteilen. Der Antrag auf Nachprüfung kann nur innerhalb eines Jahres nach dem Inkrafttreten des Vertrags gestellt werden. Die einem der beiden vertragschliessenden Staaten angehörenden Hinterbliebenen, welche bis zum Inkrafttreten dieses Vertrags keinen Anspruch auf Leistungen auf der Unfallversicherung des anderen Staates hatten, weil sie sich zur Zeit des Unfalls nicht gewöhnlich im Inland aufhielten, erhalten die ihnen nach diesem Verträge zustehenden Leistungen nur dann, wenn sie dies innerhalb eines Jahres nach dem Inkrafttreten des Vertrags beantragen.

(8) Für die Zeit vor den in diesem Verträge festgesetzten Zeitpunkten werden keine Leistungen gewährt. Soweit Berechtigten für die Zeit vor dem Inkrafttreten des Vertrags höhere Leistungen gewährt worden sind als ihnen nach den Bestimmungen dieses Vertrags zustehen, sind die Empfänger nicht zur Erstattung des Mehrbetrags verpflichtet.

Artikel 49.

(1) Jeder der beiden Staaten kann den Vertrag mit sechsmonatiger Frist für den Schluss eines Kalenderjahres kündigen.

(2) Im Falle der Kündigung gelten die Bestimmungen des Vertrags für die Ansprüche aus Versicherungsfällen, die sich vor seinem Ausserkrafttreten ereignet haben, trotz der Kündigung weiter; jedoch gelten nach dem Ablauf von zwei Jahren seit dem Ausserkrafttreten des Vertrags für die halbe Rente aus Versicherungsfällen, die sich vor dem Inkrafttreten des Vertrags ereignet haben, die innerstaatlichen Vorschriften, auf Grund deren Renten von Ausländern beim Aufenthalt im Auslande ruhen oder zum Ruhen gebracht werden können.

(3) Anwartschaften, die nach den Bestimmungen dieses Vertrags aufrechterhalten oder wiederhergestellt sind, erlöschen durch die Kündigung des Vertrags nicht; ihre weitere Aufrechterhaltung richtet sich für die Zeit nach dem Ausserkrafttreten des Vertrags nach innerstaatlichem Rechte.

Artikel 50.

Der Vertrag soll so bald wie möglich ratifiziert werden. Die Ratifikationsurkunden werden in Warschau ausgetauscht werden. Der Vertrag tritt mit dem ersten Tage des Monats in Kraft, der auf den Austausch der Ratifikationsurkunden folgt.

ZU URKUND DESSEN haben die Bevollmächtigten diesen Vertrag mit ihren Unterschriften versehen.

Ausgefertigt in doppelter Urschrift in deutscher und in polnischer Sprache.

Berlin, den 11 Juni 1931.

Dr. Witold Prądzyński Adolf Siedler
Izydor Wystouch Dr. Johannes Krohn

PROTOKÓŁ KONCOWY.

Przy podpisywaniu umowy o ubezpieczeniu społecznym, zawartej w dniu dzisiejszym pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką, stwierdzone zostało, że pomiędzy układającymi się Państwami istnieje zgoda w sprawach następujących:

1. Do artykułu 15 ust. 8.

Obydwa Rządy wywierać będą odpowiedni wpływ w tym kierunku, by porozumienia między kasami chorych, przewidziane w artykule 15 ust. 8, zostały zawarte w możliwie bliskim czasie.

2. Do artykułu 20.

Obydwa Rządy zastrzegają sobie podjęcie po wejściu w życie umowy rokowań co do ustalenia obszarów granicznych, do których ewentualnie miałyby być płacone dodatki państwowe (Rzeszy).

3. Do artykułu 26 ust. 6.

W stosunku między Reichsknappschaft a polskimi bractwami górniczymi Województwa Śląskiego utrzymanie ekspektatywy w instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa powoduje po wyjściu z pensyjnego ubezpieczenia brackiego utrzymanie ekspektatywy w instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego.

4. Do artykułu 40.

Obydwa Rządy podejmą w przeciągu trzech miesięcy od wejścia w życie umowy rokowania celem ustalenia, które z innych postanowień artykułów 171 do 206 polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15 maja 1922 r. jako też polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r., o których wygaśnięciu umowa lub protokół końcowy nie zawierają wyraźnych postanowień, utraciły albo powinny utracić moc obowiązującą.

5. Do artykułu 48 ust. 1.

Przejęte według artykułu 24 ust. 1 i 2 polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. przez Oberschlesische Knappschaft świadczenia dla uprawnionych, którzy mieszkają w obwodzie administracyjnym Spółki Brackiej, będą udzielane ze skutkiem od dnia 1 stycznia 1930 r. To samo odnosi się do świadczeń, ustalonych przez inne niemieckie bractwa górnicze dla osób przechodnio ubezpieczonych pod warunkiem, że prawo do świadczeń istniało w dniu 1 lipca 1922 r., że w pensji miał udział dawny Oberschlesischer Knappschaftsverein i że uprawniony mieszka w obwodzie administracyjnym Spółki Brackiej.

Podobnie będą udzielane ze skutkiem od dnia 1 stycznia 1930 r. przejęte na podstawie tego samego postanowienia przez Spółkę Bracką świadczenia dla uprawnionych, zamieszkałych w obwodzie administracyjnym Oberschlesische Knappschaft.

W wypadkach, przewidzianych w dwóch poprzednich ustępach, stosuje się artykuł 40 ust. 8 umowy z tem, że nie będzie miało miejsca rozliczenie za czas przed dniem 1 stycznia 1930 r.

SCHLUSSPROTOKOLL.

Bei Unterzeichnung des heute zwischen dem Deutschen Reich und der Republik Polen abgeschlossenen Vertrags über Sozialversicherung wurde festgestellt, dass zwischen den vertragschliessenden Staaten Einverständnis über folgendes besteht:

1. Zu Artikel 15 Abs. 8.

Die beiden Regierungen werden darauf hinwirken, dass die in Artikel 15 Abs. 8 vorgesehenen Vereinbarungen zwischen den Krankenkassen möglichst bald abgeschlossen werden.

2. Zu Artikel 20.

Die beiden Regierungen behalten sich vor, nach dem Inkrafttreten des Vertrags in Verhandlungen über die Festsetzung von Grenzgebieten einzutreten, nach dem gegebenenfalls die Reichs- (Staats)-Zuschüsse zu zahlen wären.

3. Zu Artikel 26 Abs. 6.

Im Verhältnis zwischen der Reichsknappschaft und den polnischen Knappschaftsvereinen der schlesischen Wojewodschaft bewirkt nach dem Ausscheiden aus der knappschaftlichen Pensionsversicherung die Aufrechterhaltung der Anwartschaften bei dem Versicherungsträger des einen Staates die Aufrechterhaltung der Anwartschaften bei dem Versicherungsträger des anderen Staates.

4. Zu Artikel 40.

Die beiden Regierungen werden innerhalb von drei Monaten nach dem Inkrafttreten des Vertrags Verhandlungen aufnehmen, um festzustellen, welche weiteren Bestimmungen der Artikel 171 bis 206 des deutsch-polnischen Abkommens über Oberschlesien vom 15. Mai 1922 und des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922, über deren Ausserkrafttreten der Vertrag oder das Schlussprotokoll keine ausdrücklichen Bestimmungen enthalten, ausser Kraft getreten sind oder ausser Kraft treten sollen.

5. Zu Artikel 48 Abs. 1.

Die nach Artikel 24 Abs. 1 und 2 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 von der Oberschlesischen Knappschaft übernommenen Leistungen an Berechtigte, die im Verwaltungsgebiete der Spółka Bracka wohnen, werden mit Wirkung vom 1. Januar 1930 ab gewährt. Das gleiche gilt für die von anderen deutschen Knappschaftsvereinen für Wanderversicherte festgestellten Leistungen, soweit die Leistungsberechtigung am 1. Juli 1922 bestand, der vormalige Oberschlesische Knappschaftsverein an der Pension beteiligt war und der Berechtigte im Verwaltungsgebiet der Spółka Bracka wohnt.

Ebenso werden die nach der gleichen Bestimmung von der Spółka Bracka übernommenen Leistungen an Berechtigte, die im Verwaltungsgebiete der Oberschlesischen Knappschaft wohnen, mit Wirkung vom 1. Januar 1930 ab gewährt.

In den Fällen der beiden vorstehenden Absätze findet Artikel 40 Abs. 8 des Vertrags mit der Massgabe Anwendung, dass eine Abrechnung für die Zeit vor dem 1. Januar 1930 nicht stattfindet.

Wszystkim innym uprawnionym do świadczeń brackiego ubezpieczenia pensyjnego jednego z obydwóch Państw, którzy posiadają obywatelstwo Państwa drugiego, świadczenia udzielane będą z mocą od terminu, oznaczonego w artykule 48 ust. 1, a).

Za czas poprzedni nie istnieje roszczenie do świadczeń.

6. a) Uważa się, że przedmioty majątkowe, wymienione w artykułach 2, 5 i 6 decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 13 stycznia 1930 r., przeszły z mocą od dnia 13 stycznia 1930 r. na Spółkę Bracką, o ile na podstawie tej decyzji uprawniona jest Polska, a na Reichsknappschaft, o ile na podstawie decyzji uprawniona jest Rzesza Niemiecka. Dla skuteczności tego przejścia praw nie jest potrzebna żadna dalsza czynność prawna a w odniesieniu do nieruchomości i praw na nich nie jest również wymagane ani wpisanie do księgi wieczystej ani też wręczenie listów hipotecznych lub listów gruntowych.

b) Przepisanie w księdze wieczystej winno być uskutečněnione na jednostronny wniosek instytucji uprawnionej na podstawie ust. a). Z tytułu przepisania nie będą ściągane podatki, opłaty, koszty i wydatki. O ile wnioski zostaną skierowane do Wydziału Hipotecznego Państwa drugiego, winien być dołączony sporządzony przez zaprzysiężonego tłumacza sądowego przekład, który winien być uwierzytelniony przez właściwego prezesa trybunału pierwszej instancji i zaopatrzonej przez niego poświadczeniem, że osoba, podpisana pod wnioskiem, jest na podstawie wewnętrznego ustawodawstwa upoważniona do zastępowania uprawnionej instytucji.

c) Artykuł 7 ust. 2 decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 13 stycznia 1930 r. ma zastosowanie tak długo, jak długo przedmioty, znajdujące się na obszarze Państwa drugiego, należą do instytucji, wymienionej w ust. a), najdłużej jednak do dnia 31 grudnia 1944 r.

7. Istnieje zgoda co do tego, że nie będzie podnoszona żadna pretensja do zwrotu odsetek i rat amortyzacyjnych, pobranych w czasie między 1 lipca 1922 r. do 13 stycznia 1930 r. z tytułu pożyczek, hipotek i długów gruntowych dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, które podpadają pod artykuły 5 i 6 decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 13 stycznia 1930 r.

8. Polska na podstawie artykułu 10 decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 13 stycznia 1930 r. nie będzie dochodzić żadnych praw ani we własnym imieniu ani w imieniu Spółki Brackiej.

9. Powyższe postanowienia nie naruszają zasadniczych zapatrywań prawnych obydwóch układających się Państw. Istnieje zatem zgoda co do tego, że z tych postanowień nie można wyciągać żadnych wniosków prawnych w stosunku do spraw w nich nieregulowanych.

10. a) W artykule 12 ust. 3, w artykule 13 ust. 1 polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki Brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. słowa „bracko zatrudniony” mają równe znaczenie

An alle übrigen Berechtigten der beiderseitigen knappschaftlichen Pensionsversicherung, die dem anderen Staat angehören, werden die Leistungen mit Wirkung von dem in Artikel 48 Abs. 1, a, bezeichneten Zeitpunkt ab gewährt.

Für die vorhergehende Zeit besteht kein Anspruch auf Leistungen.

6. a) Die in den Artikeln 2, 5, und 6 der Entscheidung des Rats des Völkerbundes vom 13. Januar 1930 genannten Vermögensgegenstände gelten, soweit nach dieser Entscheidung das Deutsche Reich der Berechtigte sein soll, als auf die Reichsknappschaft, soweit danach Polen der Berechtigte sein soll, als auf die Spółka Bracka, mit Wirkung vom 13. Januar 1930 ab übergegangen. Zur Wirksamkeit des Rechtsüberganges bedarf es keiner weiteren Rechtsabhandlung, bei Grundstücken und Rechten an solchen auch weder der Eintragung im Grundbuch noch der Aushändigung der Hypotheken- oder Grundschuldbriefe.

b) Die Umschreibungen im Grundbuche sind auf einseitigen Antrag des nach Abs. a) Berechtigten vorzunehmen; Steuern, Gebühren, Kosten und Auslagen dürfen aus Anlass der Umschreibung nicht erhoben werden. Soweit die Anträge an das Grundbuchamt des anderen Staates zu richten sind, werden ihnen von einem vereidigten gerichtlichen Dolmetscher gefertigte Übersetzungen beigegeben werden, die vom zuständigen Präsidenten des Gerichtshofs erster Instanz zu beglaubigen und von ihm mit einer Bescheinigung zu versehen sind, dass der Unterzeichner des Antrags zur Vertretung des Berechtigten nach den landesgesetzlichen Vorschriften befugt ist.

c) Artikel 7 Abs. 2 der Entscheidung des Rats des Völkerbundes vom 13. Januar 1930 findet Anwendung, solange die im Gebiete des anderen Staates befindlichen Gegenstände dem unter a) erwähnten Berechtigten zustehen, längstens jedoch bis zum 31. Dezember 1944.

7. Es besteht Einverständnis darüber, dass keinerlei Anspruch auf Erstattung der in der Zeit vom 1. Juli 1922 bis zum 13. Januar 1930 vereinnahmten Zinsen und Tilgungsraten von Darlehen, Hypotheken und Grundschulden des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die von Artikel 5 und 6 der Entscheidung des Rats des Völkerbundes vom 13. Januar 1930 betroffen werden, erhoben werden wird.

8. Polen wird auf Grund des Artikel 10 der Entscheidung des Rats des Völkerbundes vom 13. Januar 1930 keinerlei Rechte, weder im eigenen Namen noch im Namen der Spółka Bracka, geltend machen.

9. Durch die vorstehenden Vereinbarungen werden die grundsätzlichen Rechtsauffassungen der beiden vertragschliessenden Staaten nicht berührt. Es besteht daher Einverständnis darüber, dass aus diesen Vereinbarungen keine rechtlichen Folgerungen in Bezug auf die in ihnen nicht geregelten Angelegenheiten gezogen werden können.

10. a) In Artikel 12 Abs. 3 und Artikel 13 Abs. 1 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 ist das Wort „knappschafts-

jak „obowiązkowo ubezpieczony w brackiej kasie pensyjnej”.

b) Właściwość instytucji ubezpieczeniowej jednego Państwa, o ile była uzasadniona na podstawie artykułu 12, artykułu 13 ust. 1 i 2 oraz artykułu 24 ust. 1 do 3 wymienionego wyżej układu nie jest naruszona przez okoliczność, że uprawniony po dniu 1 lipca 1922 r. stał się członkiem instytucji ubezpieczeniowej Państwa drugiego lub też, że po tym dniu roszczenie wygasło.

c) Zobowiązane do świadczeń w rozumieniu artykułu 24 ust. 5 wymienionego wyżej układu jest to bractwo górnicze, które do dnia wejścia w życie umowy przejęło świadczenia z zastrzeżeniem lub bez zastrzeżenia; o ile roszczenie nie zostało przejęte przez żadne z obydwóch bractw górniczych, to mają zastosowanie postanowienia artykułu 12 i artykułu 13 ust. 1 wymienionego układu.

d) Znosi się właściwość organów rozjemczych, przewidzianych w artykule 38 ust. 1 a) i b) wyżej wymienionego układu dla spraw tamże oznaczonych.

O ile do chwili wejścia w życie umowy zapadły decyzje, sprzeczne z zasadami, ustalonymi pod a) do c), to właściwa na podstawie zasad, ustalonych pod a) do c), instytucja ubezpieczeniowa winna na wniosek uprawnionych wydać nowe orzeczenie. Zgłoszenie wniosku dopuszczalne jest tylko w przeciągu jednego roku po wejściu w życie umowy. Dla dalszego postępowania właściwe są wewnętrzne władze i sądy ubezpieczeniowe. Postanowienia artykułu 48 ust. 1 a) mają zastosowanie; wypłaty za czas wstecz przed określonym tam terminem nie będą skuteczne.

11. a) Nabyte w czasie przed dniem 1 lipca 1922 r. w brackim ubezpieczeniu pensyjnym ekspektatywy takich pracobiorców dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu wejścia w życie umowy zatrudnieni są w niemieckich bractwach górniczych lub w czasie po 30 czerwca 1922 r. byli w nich ostatnio zatrudnieni, ponosi Reichsknappschaft.

Nabyte w czasie przed dniem 1 lipca 1922 r. w brackim ubezpieczeniu pensyjnym ekspektatywy takich pracobiorców dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu wejścia w życie umowy zatrudnieni są w Spółce Brackiej lub w czasie po 30 czerwca 1922 r. byli w niej ostatnio zatrudnieni, ponosi Spółka Bracka.

b) Nabyte w czasie przed dniem 1 lipca 1922 r. w brackim ubezpieczeniu pensyjnym ekspektatywy takich pracobiorców dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, do których postanowienia pod a) nie mają zastosowania, a którzy w dniu 30 czerwca 1922 r. lub ostatnio przed tym dniem byli zatrudnieni w zakładach dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, leżących w Niemczech, ponosi Reichsknappschaft.

Nabyte w czasie przed dniem 1 lipca 1922 r. w brackim ubezpieczeniu pensyjnym ekspektatywy takich pracobiorców dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein, do których postanowienia pod a) nie mają zastosowania, a którzy w dniu 30 czerwca

pflichtig“ gleichbedeutend mit „als Pflichtmitglied der knappschaftlichen Pensionskasse”.

b) Die Zuständigkeit des Versicherungsträgers des einen Staates, soweit sie durch Artikel 12, Artikel 13 Abs. 1 und 2 sowie Artikel 24 Abs. 1 bis 3 des oben genannten Abkommens begründet war, wird nicht dadurch berührt, dass der Berechtigte nach dem 1. Juli 1922 Mitglied bei dem Versicherungsträger des anderen Staates geworden oder der Anspruch nach dem genannten Tage weggefallen ist.

c) Leistungspflichtig im Sinne des Artikels 24 Abs. 5 des oben genannten Abkommens ist die Knappschaft, welche bis zum Inkrafttreten des Vertrags die Leistungen mit oder ohne Vorbehalt übernommen hat; soweit der Anspruch von keiner der beiden Knappschaften übernommen worden ist, gelten die Bestimmungen des Artikel 12 und des Artikel 13 Abs. 1 des genannten Abkommens.

d) Die Zuständigkeit der in Artikel 38 Abs. 1 a) und b) des oben genannten Abkommens vorgesehenen Schiedsstellen für die dort bezeichneten Angelegenheiten wird aufgehoben.

Soweit bis zum Inkrafttreten des Vertrags Entscheidungen ergangen sind, die mit den Grundsätzen unter a) bis c) in Widerspruch stehen, ist auf Antrag der Berechtigten durch den nach a) bis c) zuständigen Versicherungsträger ein neuer Bescheid zu erteilen. Der Antrag kann nur innerhalb eines Jahres vom Inkrafttreten des Vertrages ab gestellt werden. Für das weitere Verfahren sind die innerstaatlichen Versicherungsbehörden und Gerichte zuständig. Die Bestimmung des Artikel 48 Abs. 1 a) findet Anwendung; Nachzahlungen für die Zeit vor dem dort festgesetzten Zeitpunkt finden nicht statt.

11. a) Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Anwartschaften aus der knappschaftlichen Pensionsversicherung der Arbeitnehmer des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am Tage des Inkrafttretens des Vertrags bei deutschen Knappschaften tätig sind oder in der Zeit nach dem 30. Juni 1922 zuletzt tätig waren, trägt die Reichsknappschaft.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Anwartschaften aus der knappschaftlichen Pensionsversicherung der Arbeitnehmer des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am Tage des Inkrafttretens des Vertrags bei der Spółka Bracka tätig sind oder in der Zeit nach dem 30. Juni 1922 zuletzt tätig waren, trägt die Spółka Bracka.

b) Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Anwartschaften aus der knappschaftlichen Pensionsversicherung der Arbeitnehmer des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, für welche die Bestimmungen unter a) keine Anwendung finden und die am 30. Juni 1922, oder zuletzt vor diesem Tage in Anstalten des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins beschäftigt waren, die in Deutschland gelegen sind, trägt die Reichsknappschaft.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Anwartschaften aus der knappschaftlichen Pensionsversicherung der Arbeitnehmer des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, für welche die Bestimmungen unter a) keine Anwen-

1922 r. lub ostatnio przed tym dniem byli zatrudnieni w zakładach byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, leżących w Polsce, ponosi Spółka Bracka.

12. Obydwa Rządy są zgodne co do tego, że roszczenia i ekspektatywy emerytalne urzędników, lekarzy i pracowników dawnego Oberschlesischer Knappschaftsverein zostały ostatecznie uregulowane przez układ, zawarty w dniu 22 maja 1931 r. między Spółką Bracką i Reichsknappschaft. Osoby, wymienione w zdaniu 1, mogą wobec każdej z obydwóch instytucyj ubezpieczeniowych dochodzić swych roszczeń tylko w miarę zobowiązań, przypadających na nią według tego układu. Obydwa Rządy są zgodne co do tego, że artykuły 34, 35 i 36 polsko-niemieckiego układu dotyczącego górnośląskiej Spółki brackiej z dnia 26 sierpnia 1922 r. utraciły moc obowiązującą.

Układ z dnia 22 maja 1931 r. ma brzmienie następujące:

„Spółka Bracka w Tarnowskich Górach, zastąpiona przez

Dyrektora Dr. praw Józefa POTYKĘ,

i Bractwo Górnicze Rzeszy w Berlinie, zastąpione przez

Knappschaftsdirektor Dr. Fritz HENSE und

Knappschaftsdirektor Kurt BANKWITZ,
zawierają następujący układ:

§ 1.

Ustalane w czasie przed 1 lipca 1922 r. emerytury takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. mieszkali w Niemczech, obciążają Bractwo Górnicze Rzeszy.

Ustalane w czasie przed 1 lipca 1922 r. emerytury takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. mieszkali w Polsce, obciążają Spółkę Bracką.

Postanowienia ustępów 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie do świadczeń dla pozostałych.

§ 2.

Nabyte w czasie przed 1 lipca 1922 r. ekspektatywy emerytalne takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. są czynni w służbie bractw niemieckich wzgl. w czasie po 30 czerwca 1922 r. ostatnio byli czynni, obciążają Bractwo Górnicze Rzeszy.

Nabyte w czasie przed 1 lipca 1922 r. ekspektatywy emerytalne takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. są czynni w służbie Spółki Brackiej wzgl. w czasie po 30 czerwca 1922 r. ostatnio byli czynni, obciążają Spółkę Bracką.

Nabyte w czasie przed 1 lipca 1922 r. ekspektatywy emerytalne takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, do któ-

reuzung finden und die am 30. Juni 1922 oder zuletzt vor diesem Tage in Anstalten des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins beschäftigt waren, die in Polen gelegen sind, trägt die Spółka Bracka.

12. Die beiden Regierungen sind darüber einig, dass die Ruhegehaltsansprüche und Anwartschaften von Beamten, Ärzten und Angestellten des vormaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins durch das Abkommen zwischen der Reichsknappschaft und der Spółka Bracka vom 22. Mai 1931 endgültig geregelt sind. Jeder der beiden Versicherungsträger kann von den in Satz 1 genannten Personen nur gemäss den ihm nach dem Abkommen obliegenden Verpflichtungen in Anspruch genommen werden. Die beiden Regierungen sind darüber einig, dass die Artikel 34, 35 und 36 des deutsch-polnischen Abkommens über die Teilung des Oberschlesischen Knappschaftsvereins vom 26. August 1922 ausser Kraft getreten sind.

Das Abkommen vom 22. Mai 1931 hat folgenden Wortlaut:

Zwischen der Reichsknappschaft in Berlin, vertreten durch

Knappschaftsdirektor Dr. Fritz HENSE und

Knappschaftsdirektor Kurt BANKWITZ,

und der Spółka Bracka in Tarnowskie Góry, vertreten durch

Direktor Dr. jur. Józef POTYKA,

wird nachstehendes Abkommen geschlossen:

§ 1.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 festgestellten Ruhegehälter derjenigen Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am 1. Januar 1930 in Deutschland gewohnt haben, belasten die Reichsknappschaft.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 festgestellten Ruhegehälter derjenigen Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am 1. Januar 1930 in Polen gewohnt haben, belasten die Spółka Bracka.

Die Bestimmungen der Abs. 1 und 2 gelten entsprechend für Hinterbliebenenbezüge.

§ 2.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Ruhegehaltsanwartschaften solcher Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am 1. Januar 1930 im Dienste deutscher Knappschaftsvereine tätig sind oder in der Zeit nach dem 30. Juni 1922 zuletzt tätig waren, belasten die Reichsknappschaft.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Ruhegehaltsanwartschaften solcher Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die am 1. Januar 1930 im Dienste der Spółka Bracka tätig sind oder in der Zeit nach dem 30. Juni 1922 zuletzt tätig waren, belasten die Spółka Bracka.

Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Ruhegehaltsanwartschaften solcher Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knapp-

rych nie odnoszą się powyższe postanowienia a którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. mieszkali w Niemczech, obciążają Bractwo Górnicze Rzeszy. Nabyte w czasie przed 1 lipca 1922 r. ekspektatywy emerytalne takich urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein, do których nie odnoszą się powyższe postanowienia a którzy w dniu 1 stycznia 1930 r. mieszkali w Polsce, obciążają Spółkę Bracką.

Postanowienia ustępów 1 do 3 mają odpowiednie zastosowanie do ekspektatyw na świadczenia opieki dla pozostałych.

§ 3.

Osobne umowy zawarte z Radcą Budownictwa Spiller i Inżynierem Scheibert pozostaną nienaruszone.

§ 4.

O ile zobowiązania byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein w myśl §§ 1 i 2 obciążają Bractwo Górnicze Rzeszy, ma zastosowanie prawo niemieckie, o ile zaś obciążają Spółkę Bracką, ma zastosowanie prawo polskie. Przy stosowaniu przepisów dotyczących zaliczania i spoczywania świadczeń uważa się świadczenia za krajowe, również jeżeli są płacone przez instytucję ubezpieczeniową drugiego państwa.

Ekspektatywy wygasają, o ile za czas służby odbytej w rozwiązany Oberschlesischer Knappschaftsverein skądinąd udzielana jest emerytura lub opieka dla pozostałych.

§ 5.

Niniejszy układ wchodzi w życie z dniem wejścia w życie umowy między Rzeczpospolitą Polską i Rzeszą Niemiecką o ubezpieczeniu społecznym i normuje prawa i ekspektatywy emerytalne urzędników i lekarzy byłego Oberschlesischer Knappschaftsverein oraz roszczenia pozostałych ostatecznie.

W dowód tego pełnomocnicy Spółki Brackiej i Bractwa Górniczego Rzeszy podpisali niniejszy układ w dwóch równobrzmiących egzemplarzach, sporządzonych w języku polskim i niemieckim. Egzemplarz polski otrzymuje Spółka Bracka, egzemplarz niemiecki otrzymuje Bractwo Górnicze Rzeszy.

Berlin, dnia 22 maja 1931 r.

Za Spółkę Bracką: *Dr. Potyka* Za Bractwo Górnicze Rzeszy: *Dr. Hense*
Bankwitz

13. Niniejszy prołokół końcowy ma być ratyfikowany równocześnie z zawartą w dniu dzisiejszym umową między Rzeczpospolitą Polską i Rzeszą Niemiecką o ubezpieczeniu społecznym. Wchodzi on w życie równocześnie z umową.

Berlin, dnia 11 czerwca 1931 r.

L. S. *Dr. Witold Prądzyński* L. S. *Adolf Siedler*
L. S. *Izydor Wysłouch* L. S. *Dr. Johannes Krohn*

schaftsvereins, die nicht unter die vorstehenden Absätze fallen und die am 1. Januar 1930 in Deutschland gewohnt haben, belasten die Reichsknappschaft. Die in der Zeit vor dem 1. Juli 1922 erworbenen Ruhegehaltsanwartschaften solcher Beamten und Ärzte des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins, die nicht unter die vorstehenden Absätze fallen und die am 1. Januar 1930 in Polen gewohnt haben, belasten die Spółka Bracka.

Die Bestimmungen der Abs. 1 bis 3 gelten entsprechend für Anwartschaften auf Hinterbliebenenfürsorge.

§ 3.

Die Sonderabmachungen mit dem Baurat Spiller und dem Ingenieur Scheibert bleiben unberührt.

§ 4.

Soweit die Lasten des ehemaligen Oberschlesischen Knappschaftsvereins nach §§ 1 und 2 die Reichsknappschaft belasten, findet deutsches Recht Anwendung, soweit sie die Spółka Bracka belasten, findet polnisches Recht Anwendung. Bei Anwendung von Aufrechnungs- und Ruhensvorschriften gelten die Bezüge als inländische, auch wenn sie von einem Versicherungsträger des anderen Staates gezahlt werden.

Die Anwartschaften erlöschen, soweit für die beim aufgelösten Oberschlesischen Knappschaftsverein zurückgelegte Dienstzeit anderweit Ruhegehalt oder Hinterbliebenenfürsorge gewährt wird.

§ 5.

Vorstehendes Abkommen tritt in Kraft am Tage des Inkrafttretens des Vertrags zwischen dem Deutschen Reich und der Republik Polen über Sozialversicherung und regelt die Pensions- und Ruhegehaltsansprüche der Angestellten und Ärzte des früheren Oberschlesischen Knappschaftsvereins sowie die Ansprüche der Hinterbliebenen endgültig.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der Reichsknappschaft und der Spółka Bracka das Abkommen in zwei gleichlautenden Exemplaren, von denen eins in deutscher und eins in polnischer Sprache ausgefertigt ist, unterzeichnet. Die deutsche Ausfertigung erhält die Reichsknappschaft, die polnische die Spółka Bracka.

Berlin, am 22. Mai 1931.

Für die Reichsknappschaft: *Dr. Hense* Für die Spółka Bracka: *Dr. Potyka*
Bankwitz

13. Dieses Schlussprotokoll soll zugleich mit dem heute abgeschlossenen Verträge zwischen dem Deutschen Reich und der Republik Polen ratifiziert werden. Es tritt gleichzeitig mit dem Vertrag in Kraft.

Berlin, den 11 Juni 1931.

Dr. Witold Prądzyński *Adolf Siedler*
Izydor Wysłouch *Dr. Johannes Krohn*

Zaznajomiwszy się z powyższą umową i dołączonym do niej protokołem końcowym, uznaliśmy je i uznajemy za słuszne zarówno w całości jak i każde z postanowień w nich zawartych; oświadczamy, że są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone i przyrzekamy, że będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 15 kwietnia 1932 r.

(—) *I. Mościcki*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów:

(—) *w z. Wł. Zawadzki*

Minister Spraw Zagranicznych

(—) *August Zaleski*

